Projekat finansira EU
kroz Fond za EU integracije,
kojim rukovodi Delegacija
Evropske Komisije u Republici Srbiji,
a tehnički realizuje Press Now

Građanske inicijative
Udruženje građana
za demokratiju i
civilno obrazovanje

CIDEC - Dijalog građana i građanki
za evropski konsenzus

Izgradnja partnerstva između NVO i javne administracije u procesu Evropskih integracija

Ovaj program se sprovodi uz finansijsku pomoć Evropske unije. Sadržaj ovog dokumenta isključiva je odgovornost Građanskih inicijativa i ni na koji način ne odražava gledište EU.

Projekat finansira EU
kroz Fond za EU integracije,
kojim rukovodi Delegacija
Evropske Komisije u Republici Srbiji,
a tehnički realizuje Press Now

Građanske Inicijative
Udruženje građana
za demokratiju i
civilno obrazovanje

CIDEC - Dijalog građana i građanki
za evropski konsenzus

Izgradnja partnerstva između NVO i javne administracije u procesu Evropskih integracija

Beograd - juni 2009. godine

Ovaj program se sprovodi uz finansijsku pomoć Evropske unije. Sadržaj ovog dokumenta isključiva je odgovornost Građanskih inicijativa i ni na koji način ne odražava gledište EU.

Sadržaj

Sadržaj **3**

Uvod **5**

O projektu: CIDEC –
Dijalog građana i građanki za evropski konsenzus 7

Realizacija događaja 11

Izgradnja partnerstva između NVO i javne administracije u procesu EU integracija **13**

Međunarodna konferencija 9. oktobar 2008, Beograd, Medija centar 15

Izveštaj sa događaja 17

Spisak učesnika/ca Prve međunarodne konferencije 74

Okrugli sto u Bujanovcu, 31. oktobar 2008. godine 77

Izveštaj sa događaja 79

Spisak učesnika/ca javne debate u Bujanovcu 102

Okrugli sto u Novom Sadu, 5. novembar 2008. godine 105

Izveštaj sa događaja 107

Spisak učesnika/ca debate u Novom Sadu 124

Uporedna analiza iskustava saradnje nevladinog sektora i javne administracije u procesu evropske integracije **129**

PREPORUKE 145

Uvod

Pred vama je prva u nizu od tri publikacije, pripremljene u sklopu projekta ***CIDEC – Dijalog građana i građanki za evropski konsenzus***, koji Građanske inicijative sprovode u saradnji sa Fondom za EU integracije, kojim rukovodi Delegacija Evropske komisije u Republici Srbiji, a tehnički realizuje Press Now.

Ovaj projekat je zamišljen kao set povezanih aktivnosti, među kojima je i izrada ovih publikacija koje prate seriju javnih događaja – međunarodnih konferencija i lokalnih javnih debata, na teme koje su od značaja za uključivanje građana i građanki u proces evropskih integracija.

Svaka publikacija sadrži detaljan prikaz ciklusa od tri događaja održanih pod zajedničkim nazivom. Prva publikacija se odnosi na temu ***„Izgradnja partnerstva između NVO i javne administracije u procesu EU integracija“*** koja je obrađena na prvoj međunarodnoj konferenciji, održanoj 9. oktobra 2008. godine u Beogradu, kao i na javnim debatama u Bujanovcu 31. oktobra i u Novom Sadu, 5. novembra 2008. godine. Druga publikacija izveštava o događajima na temu ***„Institucionalni oblici i mehanizmi učešća građana i građanki u procesu evropskih integracija“*** koja je analizirana na II međunarodnoj konferenciji u Beogradu, 28. novembra 2008, i na javnim debatama u Novom Pazaru 12. decembra 2008. godine i u Zrenjaninu, 3. februara 2009. godine. Treća publikacija predstavlja događaje koji su započeli III međunarodnom konferencijom u Beogradu, ***„Mogućnosti građana/ki i NVO da komuniciraju sa institucijama EU***“, 3. marta 2009. godine, pratećom javnom debatom u Kruševcu, 26. marta 2009. godine i javnom debatom planiranom da se održi u maju 2009. godine.

Svaka publikacija sadrži detaljan prikaz izlaganja eksperata iz inostranstva i iz Srbije, njihove prezentacije, tok samih događaja, spiskove učesnika/ca, komentare i diskusiju. Posebno ukazujemo na dokumente koji se nalaze na kraju svake publikacije a čiji je autor doc. dr Tanja Miščević. Oni sumiraju nalaze svakog ciklusa događaja i ujedno sadrže zaključke i preporuke za različite aktere u procesu evropskih integracija. Za ovu publikaciju, doc. dr Tanja Miščević je pripremila tekst **„Uporedna analiza iskustava saradnje nevladinog sektora i javne administracije u procesu evropske integracije**".

O projektu: CIDEC – Dijalog građana i građanki za evropski konsenzus

Ovaj projekat ima za cilj da pokrene javne rasprave između učesnika/ca iz građanskog društva i državnih zvaničnika/ca o evropskim integracijama Srbije i time doprinese političkom i društvenom konsenzusu o integraciji Srbije u EU. Da bi ovaj dijalog bio uspešan, organizacijama civilnog društva i udruženjima aktivnih građana se mora omogućiti da budu predvodnici i nosioci ovog procesa. To se može postići korišćenjem iskustava drugih zemalja kandidata i članica EU, koje su nedavno prošle kroz različite faze integracije u Evropsku uniju.

Projektom su planirani sledeći ciljevi i rezultati:

a) Opšti cilj projekta:

Doprineti uspostavljanju konsenzusa o evropskim integracijama u Srbiji.

b) Posebni cilj:

Povećati podršku građana i građanki evropskim integracijama kroz stvaranje uslova za njihovo učešće u javnim debatama.

c) Očekivani rezultati:

Povećana svest i nivo znanja o mogućnostima saradnje nevladinih organizacija, javne uprave i medija u evropskim integracijama

Pokretanje javnog dijaloga, razmene informacija i principa dobre prakse vezane za proces EU integracije

Osnažene nevladine organizacije za uspostavljanje partnerskog odnosa sa Vladom u toku procesa pristupanja EU

Bolje informisani građani i građanke, i više uključeni u javnu debatu o EU integracijama

Konkretne aktivnosti koje su planirane u sklopu jednogodišnjeg projekta:

1. Tri jednodnevne tematske međunarodne konferencije - Jedna od ključnih planiranih aktivnosti tokom trajanja projekta su tri jednodnevne međunarodne tematske konferencije. Ove konferencije su fokusirane na iskustva zemalja kandidatkinja i članica EU u različitim fazama njihovog

integracionog procesa. U direktnoj diskusiji sa organizacijama iz Srbije analiziraće se mogućnosti primene metoda i aktivnosti, koje su u njihovim slučajevima očigledno bile uspešne. Ono što će se naučiti iz prezentovanih modela informisanja i uključivanja građana/ki u integracione tokove će pomoći srpskim nevladinim organizacijama i asocijacijama da izbegnu greške i da svoj posao urade efikasno i uspešno.

Međunarodne konferencije su planirane da se održe u Beogradu, za oko 35 učesnika/ca, uključujući predstavnike/ce kako građanskog sektora, tako i predstavnike državne uprave, medija (novinara i glavnih urednika), evropskih institucija i stranih ambasada; međunarodni eksperti iz Poljske, Slovačke, Slovenije (države članice) i Hrvatske (države kandidatkinje), kao i predstavnici Kancelarije za evropske integracije Republike Srbije

2. Šest javnih debata - Nakon svake konferencije planirano je organizovanje po dve debate, ukupno šest javnih debata. Debate su zamišljene kao dodatno pojašnjenje sadržine konferencija. One će se organizovati u regionalnim centrima po Srbiji (Zrenjanin, Novi Sad, Niš, Kragujevac, Novi Pazar i Bujanovac). Na svakoj će prisustvovati do 50 učesnika/ca, računajući i predstavnike/ce lokalnih organizacija za građansko društvo, lokalnih vlasti i medija. Dva domaća eksperta će biti facilitatori na ovim događajima.

3. TV produkcija i emitovanje - svaki događaj će biti snimljen, montiran i ponuđen TV stanicama sa nacionalnom i lokalnom pokrivenošću. Trajanje emisija će biti do 30 minuta. Očekujemo da će Asocijacija lokalnih elektronskih medija emitovati ovaj program po simboličnoj ceni.

4. Publikacije - Na osnovu dokumenata i materijala sa konferencija i diskusija, zaključci i preporuke će biti objedinjeni u tri tematske publikacije. One će biti štampane u tiražu od po 500 primeraka, a takođe će biti dostupne na našem sajtu.

5. Širenje informacija o aktivnostima i rezultatima posredstvom medija - Informacije će biti saopštavane javnosti tokom čitavog trajanja projekta. Koordinator projekta iz Građanskih inicijativa je odgovoran za sveukupnu strategiju širenja informacija, dok je PR menadžerka zadužena za svakodnevne aktivnosti saradnje sa medijima. Uz materijale sa konferencije i tri publikacije, ovaj projekat donosi i niz drugih materijala. To uključuje mesečne izveštaje o aktivnostima, konačni izveštaj sa internom evaluacijom, izveštaje za štampu, MREŽA časopis. Sav materijal će biti dostupan javnosti i na veb sajtu Građanskih inicijativa, a poseban link će ga povezivati i sa sajtom Kancelarije za pridruživanje EU. Za više informacija, molimo da posetite sajt Građanskih inicijativa.

Realizacija događaja

U periodu od oktobra 2008. do aprila 2009. godine, održane su tri međunarodne konferencije u Beogradu i 5 okruglih stolova – javnih debata u Bujanovcu, Novom Sadu, Novom Pazaru, Zrenjaninu i Kruševcu. Poslednji događaj je planiran za maj 2009. godine.

Na konferencijama su gostovali stručnjaci iz Poljske, Bugarske, Rumunije, Slovačke, Slovenije, Hrvatske i Makedonije. Oni su predstavili iskustva svojih zemalja, kako vladinog, tako i nevladinog sektora, u oblasti mehanizama saradnje, građanskog učešća, monitoringa procesa, uspostavljanja dijaloga i debata na temu. Predstavnici Kancelarije za pridruživanje EU, kao i Ministarstva finansija, predstavili su napore svojih institucija u procesu EU integracija. Konferencijama je prisustvovalo (umesto planiranih 105), preko 180 učesnika/ca iz vladinog, nevladinog sektora, predstavnici medija, lokalnih samouprava, sindikata, lokalnih institucija. Debate širom Srbije su iskorišćene za predstavljanje iskustava i preporuka iznetih tokom međunarodnih konferencija, kao i za predstavljanje rada domaćih institucija i nevladinih organizacija u ovom procesu. Interesovanje za ove događaje je prevazišlo sva naša očekivanja – umesto planiranih 150 učesnika/ca, na 5 od planiranih 6 događaja je prisustvovalo preko 400 učesnika/ca iz svih sektora društva, uključujući i predstavnike mesnih zajednica.

Sledi detaljan prikaz prve serije događaja, koja je započela međunarodnom konferencijom u Beogradu 9. oktobra 2008. godine, a završila se javnim debatama u Bujanovcu i Novom Sadu.

Izgradnja partnerstva između NVO i javne administracije u procesu EU integracija

Slap
L. Jagera 6/3, 31000 Osijek
tel. 385 31 213 556
fax. 385 31 213 557
udruga.slap@gmail.com
www.pcmak.online.com
Sonja Vukovič mob: 385 /91/510-2172
sonja.slap@gmail.com
UDRUGA ZA KREATIVNI RAZVOJ
LG
Medija Centar
Paweł Świeboda

Međunarodna konferencija

9. oktobar 2008, Beograd, Medija centar

PROGRAM

9:00 - 9:30	Registracija
9:30 - 9:45	Otvaranje: ***Miljenko Dereta***, izvršni direktor Građanskih inicijativa
9:45 - 10:30	***Pawel Swieboda***, direktor demos EUROPA - Centra za evropsku Strategiju - Poljska iskustva u EU integracionim procesima
10:30 - 11:45	Hrvatska iskustva kao zemlje kandidata za članstvo u EU: ***Pero Bilušić***, Ministarstvo vanjskih poslova i Evropskih integracija, Republike Hrvatske Modeli partnerske saradnje Vlade Republike Hrvatske i organizacija civilnoga društva (***Kornelija Mlinarević***, menadžerka projekta, Regionalna razvojna agencija Slavonije i Baranje)
	Izazovi i primeri dobre prakse (***Sonja Vuković***, predsednica Regionalnog foruma udruga Slavonije i Baranje)
	Slovenačko iskustvo - ***Janez Potočnik***, Komesar EU za nauku i istraživanja (video izjava)
11:45 - 12:15	Pauza za kafu
12:15 – 12:30	Makedonska iskustva kao kandidata za članstvo u EU: ***Tanja Hafner Ademi***, Balkanska mreža za razvoj civilnog društva
12:30 – 13:15	***Tanja Miščević***, Kancelarija za evropske integracije – Iskustva Srbije u procesu EU integracija
13:15 - 13:30	***Svetlana Logar*** (Strategic Marketing) – Rezultati istraživanja javnog mnjenja u Srbiji o EU integracionim procesima.
13:30 – 14:30	Diskusija/Pitanja i odgovori
14:30	Ručak

SILLUONA
OPREMA
Nikon

Izveštaj sa događaja

Skup u Beogradu izazvao je veliko interesovanje, pa je umesto planiranih 35, događaju prisustvovalo 65 predstavnika domaćih i stranih institucija, nevladinih organizacija iz zemlje i regiona, međunarodnih organizacija, donatora, predstavnika ambasada i medija.

Konferenciju je otvorio izvršni direktor Građanskih incijativa Miljenko Dereta, koji je rekao da je ideja skupa da "kroz iskustvo drugih, Srbija sazna kako da prođe kroz neophodne promene na putu ka Evropskoj uniji". Dereta je naglasio da je glavni cilj projekta razmena znanja i iskustava sa kandidatima i članicama u procesu priključivanja EU. *„Očekujem da steknemo nova saznanja i svest o mogućnostima saradnje nevladinih organizacija, javne uprave i medija u evropskim integracijama, kao i pokretanje javnog dijaloga, razmene informacija i principa dobre prakse vezane za proces EU integracije*", rekao je on i istakao da se *„proces pridruživanja EU tiče svih segmenata života i da je ovaj dijalog neophodan kako pitanje evropskih integracija ne bi bilo ekskluzivno pravo vlade i političkih elita*". Direktor Centra za evropsku strategiju "*demos EUROPA*" Pavel Svijeboda govorio je o iskustvima Poljske u procesu pridruživanja EU. Svijeboda je rekao da je ta zemlja prošla tri nivoa u procesu integracije: usaglašavanje zajedničke platforme unutar poljskih vlasti, pregovori sa zvaničnicima EU, kao i razgovori i istraživanje poljskog javnog mnjenja. On je istakao da, osim toga što mora da se dobro pripremi za priključivanje EU, državna administracija mora i da dobro objasni građanima šta je Unija, kako funkcioniše i u čemu je njen značaj. Prema njegovim rečima, najveći izazov u procesu pridruživanja EU je podrška civilnog sektora i svih društvenih partnera. Partneri u procesu priključivanja su, kako je naveo, sa jedne strane, sindikati, udruženja poslodavaca i radnika, NVO, interesne grupe, a sa druge strane, lokalna samouprava koja u Poljskoj ima visok stepen autonomije, a imala je važnu ulogu i u kritičnim poglavljima kao što su regionalna politi-

ka i strukturalni fondovi a isto tako i u oblastima kao što su životna sredina, otpad, elektrane. Naglasio je da je pristupanje EU jedinstven proces koji zahteva potpuno menjanje načina funkcionisanja državne uprave, i upravo zato su društveni partneri i javno mnjenje nezaobilazni. Podsetivši da su se Poljaci na referendumu izjašnjavali o pristupanju EU, Svijeboda je istakao da su društveni partneri pritom imali odlučujući uticaj u animiranju široke javnosti od samog početka. A početak, kako kaže, znači ispitivanje zakonodavstva koje počinje od trenutka od kada započnete pregovore o članstvu. *„To je prva i najdosadnija faza, kada na poziv Evropske komisije u Briselu prelazite poglavlje po poglavlje kroz postojeće evropsko zakonodavstvo. Druga faza ticala se diskusije – kako da zakonodavstvo EU primenimo u specifičnim oblastima, kojim tokom da teče i koje partnere uključiti. Kao rezultat ove faze, kreirane su partnerske grupe (1997. godine), koje su uključile različita ministarstva i društvene partnere na rešavanju čitavog niza problema. Glavni pregovarač je oformio posebnu radnu grupu u okviru svoje kancelarije koja se bavila komunikacijom sa društvenim partnerima i sa javnim mnjenjem. I konačno, tu je bio vladin program o informisanju društva“*, rekao je Svijeboda i dodao da su lokalne samouprave odigrale važnu ulogu u tom procesu jer su zadužene za implementaciju strukturnih fondova. *“Poljska je danas najveći primalac EU pomoći sa 67 milijardi evra (neto) u periodu između 2007. i 2013. godine. Ovo je ogromna količina novca i veliko povećanje raspoloživih sredstava jer je to 67 milijardi od EU i uz nacionalno kofinansiranje to iznosi skoro 100 milijardi evra raspoloživih za različite strukturne projekte.To znači da lokalne samouprave moraju biti pripremljene za sve to, a to se ne dešava preko*

noći. Forum združenog komiteta vlade i lokalnih samouprava, koji je oduvek postojao, je uspostavio radni tim za Evropske politike. Glavni pregovarač je, kao što sam već rekao, imao posebni tim za komunikacionu politiku, ali smo tokom pregovora imali dva glavna pregovarača, jer se vlada promenila tokom samih pregovora. Ipak, obojica su se veoma zalagali, obilazeći zemlju i razgovarajući sa ljudima. Brzo se formirala distribuciona mreža kako bi se informacije proširile po Poljskoj. Važno je da se bude što je više moguće otvoren i iskren i da se usmeri na prave probleme od samog početka ", objasnio je Svijeboda. Jedna od inicijativa je bila, kako kaže, da se uspostave **trougaoni stolovi** između foruma glavnog pregovarača, NVO i ostalih organizacija. *„Ovaj forum, tj. ovi trougaoni stolovi su rešavali opštija pitanja u poređenju sa onima koja sam ranije spomenuo. U tom smislu trebalo je posmatrati i stanje osoba sa invaliditetom. Ova inicijativa je imala cilj da se objektivne, opšte informacije prenesu javnosti. Za poslovnu zajednicu je bilo važno da se uspostavi dobra diskusija o ukupnom značaju i efektima reformi. Potom, sasvim različit izazov je bio referendum o pristupanju EU "*, dodao je Svijeboda. *„I na kraju želim da dodam da se u procesu integracija naše stanovništvo zamorilo od slušanja zlatnih obećanja o dobrobiti EU koje nikako da se desi. Međutim, kada smo postali član radili smo istraživanja javnog mnjenja i najzadovoljniji smo time što su deo sistema evropske porodice **seljaci** (procenat zadovoljnih skočio je sa 65% na 79% (od 2004. – 2007) kao i **mladi.** Ono što je važno jeste da kod svih grupa građana **zadovoljstvo raste**. Zanimljivo je što su na sredini političari i ja ne znam da li se oni mogu nazvati društvenom grupom ali kod njih procenat zadovoljnih opada sa 78% ili 76% na 67%, tako da su oni jedini koji zapravo gube EU integracijama*" precizirao je Svijeboda.

demosEUROPA
CENTRE FOR EUROPEAN STRATEGY

CIDEC – Dijalog građana i građanki za evropski konsenzus

˝Izgradnja partnerstva između NVO i javne administracije u procesu EU integracija˝

9. oktobar 2008, Beograd, Medija Centar

Pavel Svijeboda
Predsednik
demosEUROPA – Centar za evropsku strategiju

• • •

Saradnja sa društvenim partnerima je bila ključni aspekt poljskog puta ka Evropskoj Uniji

Ko su društveni partneri?

- Primarno: sindikati, udruženja i organizacije poslodavaca i zaposlenih, NVO, interesne grupe

Posebna kategorija su lokalne samouprave na različitim nivoima

• • •

- Pristupanje EU je najsveobuhvatnija promena režima koja je do sada izvedena u modernom svetu

S obzirom na veličinu poduhvata, javno mnjenje mora biti angažovano u najevećoj mogućoj meri

• • •

Različiti nivoi:

- Postizanje opšteg konsenzusa za EU integracije,
- Unapređenje razumevanja načina funkcionisanja EU
- Konsultacija sa društvenim partnerima o najosnovnijim promenama potrebnim u regulatornom okruženju uz zadržavanje poverljivosti pregovora – sa dvojakim ciljem: postizanje najboljeg rezultata u pregovorima, kao i obezbeđivanje efikasne implementacije predviđenih mera

Obezbeđivanje kohezivne komunikacije sa partnerima u EU

• • •

Organizacija procesa:

Učešće društvenih partnera i lokalne samouprave u proveri/ispitivanju zakonodavstva EU, što je prva faza u procesu pristupa

Organizacija diskusija o izradi plana za implementaciju zakonodavstva EU u Poljskoj

Partnerske Grupe su oformljene 1997, godinu dana pre pokretanja pregovora, kako bi se ujedinila državna ministarstva i društveni partneri u rešavanju čitavog niza problema. Svaka partnerska grupa je komunicirala sa određenim potkomitetom u okviru Pregovaračkog tima.

Glavni pregovarač je oformio posebnu radnu jedinicu koja je imala zadatak da komunicira sa društvenim partnerima i javnim mnjenjem

Program za informisanje društva (o EU integracijama) je usvojen vladinom odlukom četvrtog maja 1999, godinu dana po otpčinjanju pregovora.

• • •

Lokalne samouprave su odigrale ključnu ulogu, u skladu sa njihovom velikom odgovornošću u poljskom sistemu vlasti, kao i ulogom u implementaciji fondova EU. Forum je organizovao Združeni komitet Vlade i lokalne samouprave, koji je uspostavio posebnu Radnu jedinicu za evropsku politiku

Glavni pregovarač je organizovao serije konferencija u regionu pod nazivom ''Razumeti pregovore''. Obišao je sva vojvodstva (poljski okruzi) kako bi prezentovao napredak pregovora i konsultovao se sa lokalnim učesnicima u procesu. Deo pregovora ''Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata'' je bio u fokusu diskusije, kao i zakonodavstvo EU u oblasti zaštite živorne sredine (obrada tečnog i čvrstog otpada)

Formirana je i distribuciona mreža kao rezultat bliske saradnje sa lokalnom samoupravom, koja je omogućila da se prenese povratna informacija nižim nivoima autoriteta, zaintersovanim institucijama i osobama

• • •

Konsultacije koji se tiču poglavlja pregovora – važni za pripremu Pregovaračkog tima – opremanje tima argumentima i postavljanje granica pregovaranja

Primeri:

- 26. novembar 1998 – konsultacije o Dodatnoj sertifikaciji proizvoda (SPC) za medicinske proizvode i pesticide. Ovo je važno s obzirom na ulogu proizvodnje generičkih lekova u Poljskoj
- 6. januar 1999 – sastanci sa preko 40 predstavnika svih asocijacija i organizacije koje predstavljaju sektor ribarstva
- 27 april 1999 – konsultacije sa prestavnicima malih i srednjih preduzeća o uvođenju standarda o bezbednosti na radu

Novembar 1999 – pokretanje posla na proceni uticaja direktive 88/609/EEC o velikim elektranama (na tečna i čvrsta goriva), što je bilo kontroverzno pitanje tokom pregovora

• • •

"Trougaoni stolovi" – inicijativa za povezivanje:

- Glavnog pregovarača,
- Foruma nevladinih inicijativa,
- Drugih organizacija.

Primeri problema: pozicija osoba sa invaliditetom u svetlu zakonodavstva EU.

• • •

Analize procene uticaja su izvedene u saradnji između vlade i profitnog sektora.

• • •

Finalna faza progovora i referendum o pristupanju EU.

• • •

Da li smatrate da je članstvo vaše zemlje u EU korisno?

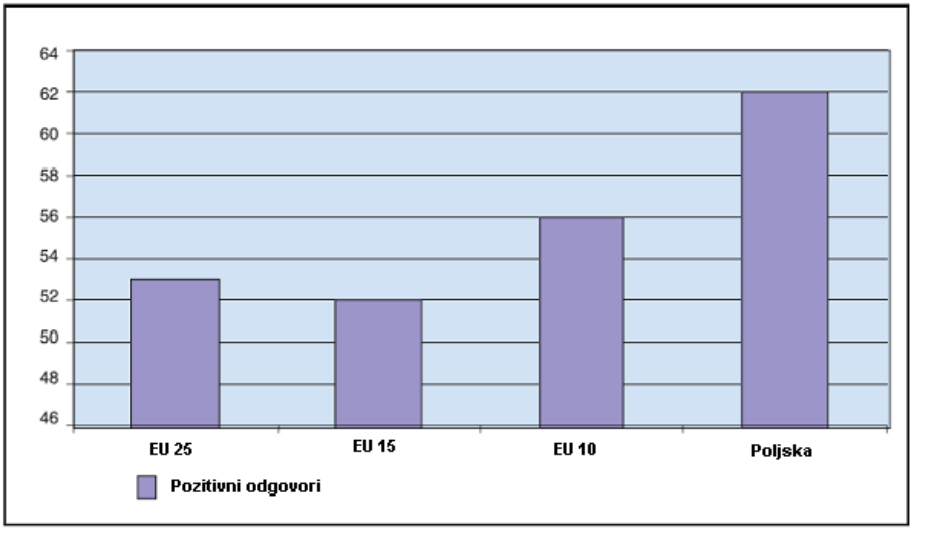

Source: Eurobarometer 66, December 2006

Kada bi referendum o prijemu Poljske u EU bio održan naredne nedelje, da li biste glasali za ili protiv?

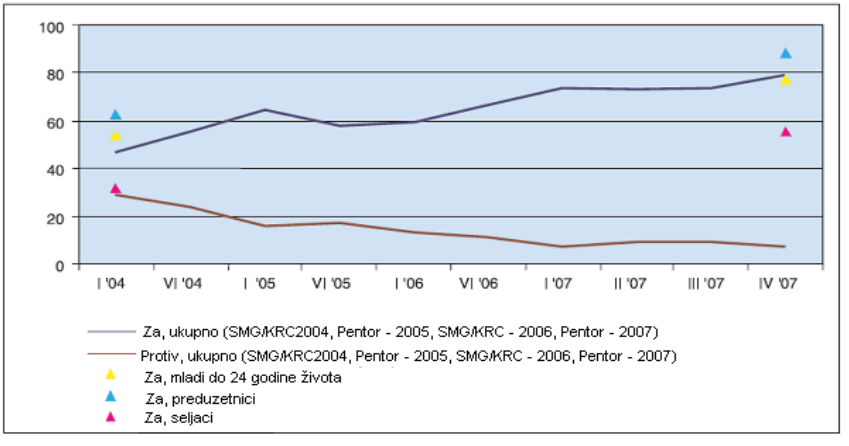

Po vašem mišljenju, koji je status Poljske u okviru EU? Da li se Poljska može ubrojati među članice sa...

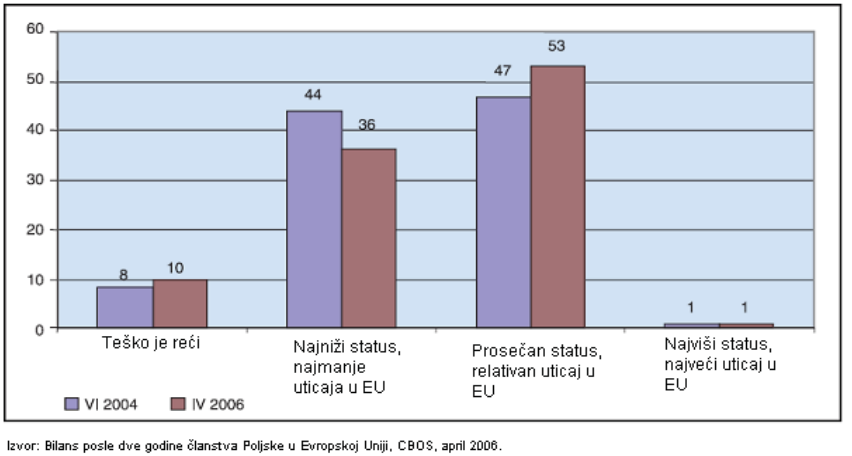

Izvor: Bilans posle dve godine članstva Poljske u Evropskoj Uniji, CBOS, april 2006.

Po vašem mišljenju, koje su grupe ljudi dobile, a koje izgubile pristupanjem Poljske EU?

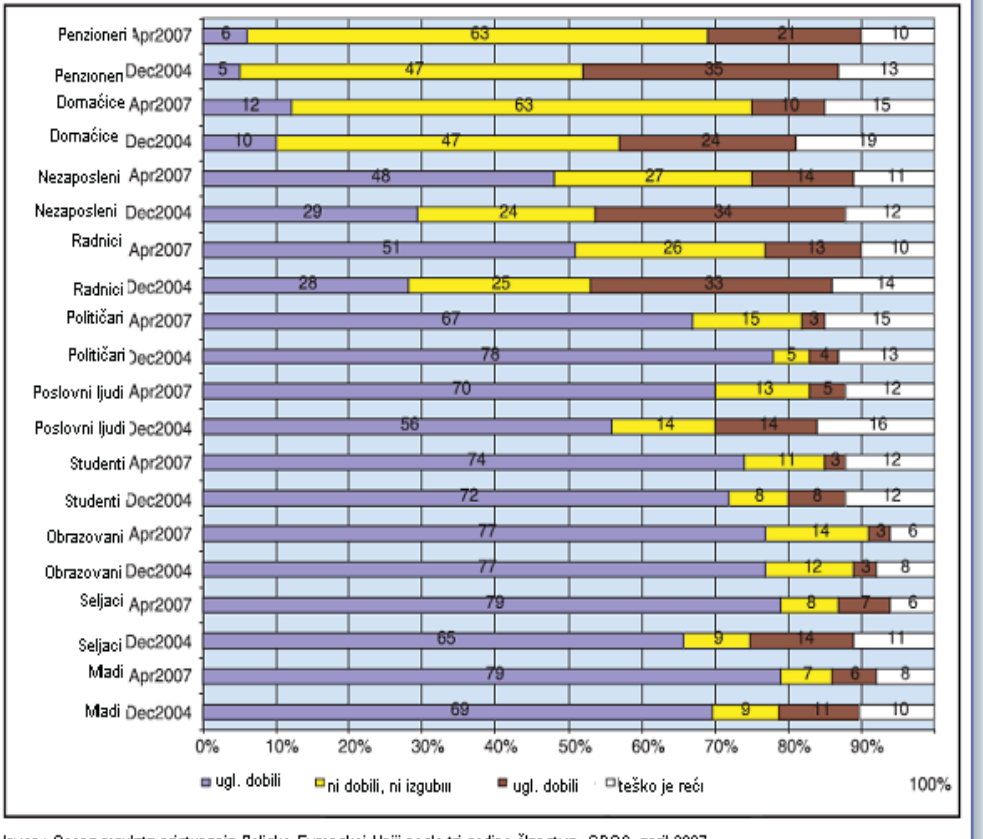

Izvor : Ocena rezulata pristupanja Poljske Evropskoj Uniji posle tri godine članstva, CBOS, april 2007

www.demoseuropa.eu

Načelnik odeljenja za informisanje Ministarstva spoljnih poslova i evropskih integracija Hrvatske Pero Bilušić kaže da je u procesu pridruživanju Hrvatske Evropskoj uniji postavljena široka struktura za pregovore u koju je uključen i nevladin sektor. Bilušić je naglasio da pristupanje Evropskoj uniji nije samo pristupanje Vlade niti državne uprave. U članstvo ulaze svi građani Evropske unije, dakle svi segmenti društva, i stoga je bitno uvesti sve segmente društva u taj posao. *„Mi kažemo da se pregovori za članstvo pre svega vode kod kuće, unutar Hrvatske. Kada postignete konsenzus unutar države onda je najlakše ispregovarati sa Evropskom unijom. Stoga je hrvatska Vlada postavila široku strukturu za pregovore sa Evropskom unijom. U radne grupe za vođenje pregovora uključen je nevladin sektor, strukovne organizacije, Privredna komora, Udruženje poslodavaca ",* rekao je Bilušić. Prema njegovim rečima, u svim radnim grupama u Hrvatskoj učestvuje negde preko 2.000 osoba i značajan deo dolazi iz nevladinog sektora. *„U pogledu komuniciranja o procesu pristupanja Evropskoj uniji sa građanima, u Hrvatskoj je u to dobrim delom uključen i nevladin sektor i to iz dva razloga: državna uprava je prepoznala da brojčano nije u mogućnosti sav taj proces iskomunicirati sama sa građanima, a s druge strane, u Hrvatskoj građani, bar prema svim istraživanjima koja su se sprovodila, uvek više veruju nevladinom sektoru nego Vladi. Vlada sufinansira projekte informisanja koje sprovode organizacije civilnog društva. Svake godine se raspisuje konkurs koji se sprovodi za dobijanje finansijskih sredstava, dok je druga vrsta podrške aktivno učešće predstavnika Ministarstva u inicijativama koje sprovode nevladine organizacije, bilo da su to konferencije, seminari ili neke druge aktivnosti. Od 2004. godine, nakon sticanja statusa države kandidata za članstvo, Vlada Republike Hrvatske je pokrenula inicijativu za tzv. nacionalni forum za pristupanje Evropskoj uniji - javne debate u koje su uključeni predstavnici državne uprave, akademske zajednice i nevladinog sektora sa ciljem da se za jedan sto dovedu sve zainteresovane strane. Održano je 18 su-*

sreta Nacionalnog foruma počev od zaštite životne sredine, nacionalnog suvereniteta, pitanje energetike, dakle svih bitnih tema koje su važne u procesu pristupanja. Na inicijativu Ministarstva spoljnih poslova i evropskih integracija osnovan je zajednički odbor između ekonomsko-socijalnog odbora Evropske unije i nevladinog sektora iz Hrvatske. Namera je da se nevladin sektor Hrvatske uključi što pre u tokove Evropske unije, te da kroz ekonomsko - socijalni odbor već mogu, na neki način, učestvovati u odlučivanju i vežbati kako se odvijaju politike unutar Evropske unije. Ovaj način uključivanja organizacija civilnog društva je jako bitan kada treba postići konsenzus unutar države i onda pregovori sa Evropskom unijom idu vrlo dobro", objasnio je on. Bilušić je, na kraju izlaganja, posebno istakao da je jako bitno informisati građane o EI, kako bi se opredelili za tu politiku, i dodao da je u ovom trenutku 60% građana u Hrvatskoj za članstvo u EU, dok je 38% protiv članstva.

Menadžerka projekta Regionalne razvojne agencije Slavonije i Baranje Kornelija Mlinarević govorila je o modelima partnerske saradnje Vlade Republike Hrvatske i organizacija civilnog društva ali i o **institucionalnom okviru** koji zapravo omogućuje dijalog civilnog društva u Hrvatskoj i Vlade naročito u periodu pristupanja Evropskoj uniji *„Osim međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima i evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, koji mi svi kao predstavnici civilnog društva znamo, tu su i Ustav Republike Hrvatske i nama naročito bitni **Zakon o udrugama i Zakon o zakladama i fondacijama**"*, rekla je ona i dodala

da *„Zakon o udrugama predstavlja temeljni dokument koji uređuje taj deo društvene sfere i delovanje udruženja kao najbrojnijeg načina organizovanja civilnog društva“*.

„Od strateških dokumenata“, kako je rekla, *„izdvojila bih **Nacionalnu strategiju stvaranja podsticajnog okruženja**, **Kodeks pozitivne prakse, standarda i merila za ostvarivanje finansijske podrške programima i projektima udruženj**a. Kodeks je bitan i za Hrvatsku i za civilno društvo u našoj zemlji jer se zapravo ovim kodeksom institucionalizuje pristup ka finansiranju udruženja, jer do tada, možemo reći, da je situacija bila prilično haotična i nije išla na ruku organizacijama civilnog društva. Kodeks pozitivne prakse, standarda i merila se jako dobro odrazio i na niže strukture vlasti, dakle na županijske lokalne vlasti gde je puno elemenata kodeksa prenešeno i prilagođeno lokalnim uslovima. Kodeks je posle puno muka i pregovora donešen tek prošle godine“*, naglasila je Mlinarević. Ona je rekla i da je 1998. godine osnovan **Ured za udruge** koji je umnogome olakšao funkcionisanje organizacija civilnog društva jer radi na stvaranju uslova partnerskih odnosa između civilnog društva i vlade, promoviše međusektorsku saradnju, predlaže nove zakonske okvire i poboljšava izradu programa i novih standarda. Dodala je da **Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva** (osnovana 2003. godine), pruža stručnu i finansijsku podršku u programima koji podstiču održivost neprofitnog sektora, takođe promovišu partnerstvo, međusektorsku saradnju, građanske inicijative i radi na unapređenju demokratičnosti i demokratskih institucija društva. Značajan korak učinjen je definitivnim uključivanjem predstavnika civilnog društva u vladine savete i razna tela, čime je otvorena mogućnost pristupa informacijama i realnog uticanja na donošenje javne politike. Istraživanja su pokazala da stanovništvo nema puno informacije o EU, o promenama koje donosi ulazak u EU, dok upravo te informacije poseduju organizacije civilnog društva, čija je i glavna funkcija da te informacije obezbeđuje za svoje građane. Zatim je

skrenula pažnju da same organizacije moraju da se bolje organizuju: *"Neorganiziranost, rascepkanost interesa, nekoordiniranost međusobna organizacija civilnog društva, što je prepreka kada želite ići sa nekakvim ujednačenijim zahtjevima ka Vladi i posebno priključivanje krovnim mrežama. Prvo morate biti ujedinjeni kod kuće, da biste mogli ići ka van. Poenta cele priče je da se, zapravo, organizacije civilnog društva u Hrvatskoj moraju bolje koordinirati, organizirati i osnažiti same sebe kako bi bile u stanju biti članice, na prvom mjestu nekakvih krovnih organizacija za koje znamo da su jedine reprezentativne na nekoj razini evropskih komisija i Evropske unije. To im daje jednu snagu i važnost koju onda vlada, ne samo Hrvatska, nego bilo koje države, ne može ignorirati. Glavni potencijal koji poseduju organizacije civilnog društva jeste iskustvo u iskorišćavanju fondova i priprema za korišćenje tih fondova, što upravo vlada treba da iskoristi. Evropski socijalni fond i globalni grantovi omogućavaju pristup za male organizacije civilnog društva, što proizvodi potrebu suradnje Vlade Hrvatske i civilnog društva."*

Sledi prezentacija Kornelije Mlinarević:

˝Suradnja civilnog društva i Vlade RH˝

Kornelija Mlinarević
Regionalna razvojna agencija
Slavonije i Baranje
www.slavonija.hr

Beograd, 9.listopada 2008.

• • •

Temeljni dokumenti i propisi

MEĐUNARODNI PAKT O GRAĐANSKIM I POLITIČKIM PRAVIMA

Europska Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda

USTAV RH

ZAKON O UDRUGAMA

ZAKON O ZAKLADAMA I FONDACIJAMA

• • •

ZAKON O UDRUGAMA

Zakon o udrugama regulira osnivanje i djelovanje udruga kao najbrojnije vrste organizacija civilnoga društva u Hrvatskoj.

Zakonom se razrađuje Ustavom zajamčeno pravo na udruživanje građana kao svaki oblik slobodnog i dobrovoljnog udruživanja više fizičkih, odnosno pravnih osoba, radi zaštite probitaka ili zauzimanja za zaštitu ljudskih prava i sloboda, ekoloških, humanitarnih, informacijskih, kulturnih, nacionalnih, pronatalitetnih, prosvjetnih, socijalnih, strukovnih, sportskih, tehničkih, zdravstvenih, znanstvenih ili drugih uvjerenja i ciljeva, a bez namjere stjecanja dobiti.

11.10.2001., Narodne novine br.: 88

• • •

Strateški dokumenti o odnosu države i udruga

- NACIONALNA STRATEGIJA STVARANJA POTICAJNOG OKRUŽENJA ZA RAZVOJ CIVILNOGA DRUŠTVA
  od 2006. do 2011. godine
  (i OPERATIVNI PLAN PROVEDBE NACIONALNE STRATEGIJE STVARANJA POTICAJNOG OKRUŽENJA ZA RAZVOJ CIVILNOGA DRUŠTVA od 2007. do 2011. godine)

- KODEKS POZITIVNE PRAKSE, STANDARDA I MJERILA ZA OSTVARIVANJE FINANCIJSKE POTPORE PROGRAMIMA I PROJEKTIMA UDRUGA,
  09.02.2007. Narodne novine br.: 16

- PRIJEDLOG PROGRAMA SURADNJE VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I NEVLADINOG, NEPROFITNOG SEKTORA U REPUBLICI HRVATSKOJ, 2000.

• • •

Propisi o Institucionalnom okviru

UREDBA O UREDU ZA UDRUGE

ODLUKA O OSNIVANJU SAVJETA ZA RAZVOJ CIVILNOG DRUŠTVA, TE IMENOVANJU PREDSJEDNIKA I ČLANOVA SAVJETA

ZAKON O NACIONALNOJ ZAKLADI ZA RAZVOJ CIVILNOG DRUŠTVA

• • •

Ured za udruge

osnovan 1998. godine radi obavljanja stručnih poslova iz djelokruga Vlade RH u vezi sa stvaranjem uvjeta za partnerske odnose i međusektorsku suradnju s neprofitnim sektorom, poglavito s udrugama u Republici Hrvatskoj.

- predlaganje novih zakonskih okvira za djelovanje nevladinog, neprofitnog sektora u RH,
- praćenje provođenja usvojenog prijedloga Programa suradnje Vlade RH i nevladinog, neprofitnog sektora u Republici Hrvatskoj
- predlaganje poboljšanja tog Programa, izrada programa, standarda i preporuka za financiranje djelovanja organizacija CD-a iz

državnoga proračuna i drugih javnih izvora, kao i iz pretpristupnih i strukturnih fondova Europske unije.

• • •

Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva

Nacionalnu zakladu za razvoj civilnoga društva osnovao je posebnim zakonom (NN 173/03) Hrvatski sabor 16. listopada 2003. godine, kao javnu zakladu s osnovnom svrhom promicanja i razvoja civilnoga društva u Republici Hrvatskoj.

Radi ostvarivanja svoje temeljne svrhe, Nacionalna zaklada pruža stručnu i financijsku potporu programima koji potiču održivost neprofitnog sektora, međusektorsku suradnju, građanske inicijative, filantropiju, volonterstvo te unaprjeđuju demokratske institucije društva.

• • •

Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva

Ciljevi koje Nacionalna zaklada želi postići svojim djelovanjem su:

- poticanje aktivnoga građanstva, uključenosti i sudjelovanja u razvoju zajednice
- izgradnja kapaciteta civilnoga društva
- razvoj međusektorske suradnje i suradnje između organizacija civilnoga društva

- povećanje javnog utjecaja i javnosti djelovanja organizacija civilnoga društva
- razvoj socijalnoga poduzetništva i zapošljavanja u neprofitnom sektoru
- povećanje utjecaja civilnoga društva u procesima donošenja javne politike.

• • •

Uloga organizacija civilnoga društva u procesu pristupanja Hrvatske Europskoj uniji

- pokretanje javnog dijaloga o procesu pristupanja Hrvatske EU, o različitim aspektima tog procesa, reformama i njihovim učincima
- uključivanje u provedbu Komunikacijske strategije informiranja hrvatske javnosti o procesu pristupanja EU
- sudjelovanje u procesu pristupnih pregovora i praćenje napretka u ispunjavanju uvjeta za punopravno članstvo u Uniji
- suradnja u provedbi vanjske komunikacijske strategije prema državama članicama EU koja doprinosi boljem razumijevanju građana Hrvatske i tih zemalja
- poticanje bolje iskoristivosti pretpristupnih fondova EU i snažnije uloge u budućem korištenju strukturnih fondova.

• • •

Savjet za razvoj civilnog društva

- Savjet je savjetodavno i stručno tijelo Vlade Republike Hrvatske, osnovano 2002. godine, kojem je svrha promicanje primjene i učinkovitosti usvojenog Programa suradnje Vlade RH i nevladinog, neprofitnog sektora u RH, strategija razvoja civilnog društva, razvoj filantropije, socijalnog kapitala, partnerskih odnosa i međusektorske suradnje u uvjetima decentraliziranog sustava odlučivanja i financiranja.
- Savjet ima 21 člana, 10 iz državne uprave, 8 iz organizacija civilnog društva i 3 stručnjaka koji trebaju biti iz civilnog društva.

• • •

SVE VIŠE naglašena važna uloga organizacija civilnog društva kao nezaobilaznih partnera u komuniciranju s građanima o ponekad vrlo tehničkim pitanjima prilagodbi pravnoj stečevini EU.

Preporuke iznesene u mišljenju Europskog gospodarskog i socijalnog odbora, ističu važnost jačanja civilnog dijaloga (KONZULTACIJA) koji uz postojeće, tradicionalne socijalne partnere (sindikate i poslodavce) uključuje i udruge te ostale organizacije civilnog društva, u zajedničkom radu za opće dobro.

• • •

Najvažniji problemi i prepreke suradnji

- neprepoznavanje potreba ovoga sektora i uplitanje u rad OCD-a od strane vlasti

- neorganiziranost, nekoordiniranost, rascjepkanost interesa – prepreka ujednačenim zahtjevima Vladi ali i priključivanju krovnim mrežama u EU
- nedovoljan rad na vlastitoj informiranosti, izgradnji kapaciteta i umrežavanju

• • •

Programi EU u kojima su sudjelovali (sudjeluju) OCD

- CARDS 2003 – Izgradnja kapaciteta i potpora organizacijama civilnog društva u pružanju socijalnih usluga – Tehnička pomoć
- CARDS 2003/2004 – Dobro upravljanje i vladavina prava – Shema bespovratnih sredstava
- CARDS 2004 – Potpora organizacijama civilnog društva u području zaštite okoliša i održivog razvoja– Shema bespovratnih sredstava

• • •

Programi EU u kojima su sudjelovali (sudjeluju) OCD

- CARDS 2004 – Pružanje socijalnih usluga od strane neprofitnog sektora – Shema bespovratnih sredstava
- CARDS 2004 – Tehnička pomoć upravljanju financijskim potporama – Hrvatska – Tehnička pomoć
- PHARE 2006 – Omogućavanje aktivnog doprinosa sektora

civilnog društva u pretpristupnom procesu – Shema bespovratnih sredstava za područja: Demokratizacija i ljudska prava; Zaštita okoliša; Mladi

- PHARE 2005 – Jačanje kapaciteta Savjeta za razvoj civilnoga društva i Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske - Tehnička pomoć

Ured za udruge djeluje kao Jedinica za provedbu projekata (JPP)

• • •

Neki od Programa Zajednice otvorenih za Hrvatsku (2007 – 2013)

- Integrated Action Programme in Lifelong Learning
- Youth in action
- Culture 2007
- Europe for Citizens
- Consumer programme
- Fundamental Rights and Justice Framework Programme (Daphne, Drugs prevention and information, Fundamental Rights and Citizenship, Criminal Justice, Civil Justice)

• • •

PRIPREMA ZA BUDUĆE PROGRAME

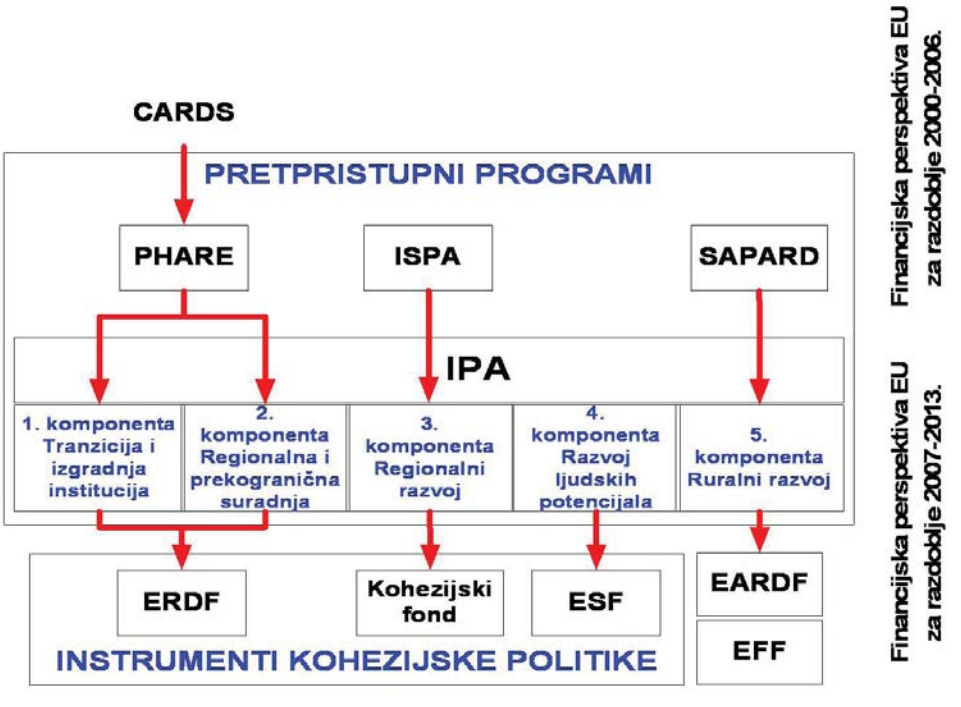

• • •

Budućnost

Europski socijalni fond
(European Social Fund, ESF)

GLOBAL GRANTS

Omogućuju pristup sredstvima iz ESF-a i za manje/male OCD-e

Kako?

Lobiranje

- Ministarstvo gospodarstva
- Uprava za rad
- Savjet za razvoj civilnog društva
- Središnji državni ured za razvojnu strategiju – Koordinatorica za civilno društvo

• • •

Korisne internet stranice

www.uzuvrh.hr
www.strategija.hr
www.cfcu.mfin.hr
www.entereurope.hr
www.euroinfo.hr
www.myeucenter.org
www.delhrv.cec.eu.int
www.eucenter.org
www.welcomeurope.com
www.europa.eu.int
www.europa.eu.int

hvala na pažnji

Predsednica Regionalnog foruma udruženja Slavonije i Baranje, Sonja Vuković govorila je o izazovima i primerima dobre prakse ali i iskustvima Hrvatske kao zemlje kandidata za članstvo o EU. Ona je istakla da „niko ne može sam i da pobeđuje onaj koji izabere najboljeg partnera“, zato su preduzeli inicijativu koja je u Slavoniji pokrenuta pre 6 do 7 godina čiji cilj je bio organizovanje udruženja na lokalnom nivou. U tom smislu, kako je rekla, osnovan je **Regionalni forum udruga** Slavonije čiji je cilj bio doprinos razvoju civilnog društva. *„Radili smo na dva plana - saradnja sa jedinicama lokalne samouprave jer sav razvoj u svim programima Evropske unije i prema svim modelima kreće ipak odozdo. Moramo se dovoljno ojačati, međusobno povezati, znači biti dovoljno snažni i organizirani da možemo postati partner i na lokalnim i na regionalnim i na nacionalnim razinama. Krenuli smo neformalno, 2002. godine i nismo želeli da se namećemo kao još jedna krovna organizacija nego smo zapravo u zajednički rad uključivali i predstavnike lokalnih samouprava sa nadom da ćemo pronaći različite modele saradnje*“, rekla je Vuković. *„Tako je doneta Povelja o suradnji koja je odredila neka područja saradnje lokalne samouprave i udruženja čiji je cilj bio prevazilaženje komunikacijskih problema, načina donošenja odluka, transparentne dodele sredstava i pomoći našem uključivanju u rešavanje*

nekih javnih potreba i problema. Pred kraj 2004. godine potpisali smo prvu Povelju u osječko-baranjskoj županiji, zatim grad Osjek, nakon toga vukovarsko-sremska županija, a onda smo kroz dve godine potpisali još jedan projekat saradnje sa još 9 lokalnih samouprava. Za sve to vreme radili smo u radnim grupama. Nismo se uvek slagali, nismo imali ista mišljenja, ali smo na mukotrpan način dolazili do onoga što smo mi nazvali civilni nacionalni konsenzus jer smo shvatali da međusobno nismo konkurencija. Pored Povelje o suradnji, uradili smo i model transparentne dodele sredstava ", Vuković je dodala da je osnovan **Savet za razvoj civilnog društva**, da bi se stvorila infrastruktura za razvoj, i napravljena je **Strategija lokalnog partnerstva** koja je predstavila načine na koji treba komunicirati sa lokalnom samoupravom i na kojim područjima zajedno raditi. Posebno je skrenula pažnju da organizacije treba bolje da se organizuju i umreže na regionalnom nivou, da znanje koje poseduju o iskorišćavanju fondova treba da bude osnov za uspostavljanju saradnje sa državnim organima, naročito sa lokalnom samoupravom. Cilj je da ta znanja ponude nekim gradovima, da se formiraju gradski razvojni timovi, čime će organizacije civilnog društva ne samo pregovarati, upućivati, već i preuzeti odgovornost. Takođe, oni rade i na uključivanju poslovnog sektora u finansiranje organizacija civilnog društva, jer jačanje javnog sektora, trka za profitom dovodi da toga da se gubi veza između javnog i neprofitnog sektora. Zato organizacije civilnog društva treba da se kroz resurse koje poseduju u vidu znanja, informacija, imidža, nametnu kao poželjni partner.

Ključno za dalji razvoj jeste komunikacija, bolja organizovanost, međusektorska saradnja i partnerski projekti. Sledi prezentacija Sonje Vuković

REGIONALNI FORUM UDRUGA SLAVONIJE

PARTNERSTVO KAO RAZVOJNI PLAN

Sonja Vuković, dipl.oec

Beograd, 09.10.2008.

• • •

Regionalni forum udruga Slavonije je koalicija NVO organizovanih da jačaju društveni kapital i da promovišu vrednosti građanskog društva u regionu Slavonije

Dugoročni ciljevi:

- Promovisanje i zaštita vrednosti građanskog društva i iniciranje saradnje između OCD;
- Aktivno učešće u procesu stvaranja razvojnih politika na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou;
- Inicijacija i razvoj modela saradnje sa privatnim i javnim sektorom;
- Zalaganje za stvaranje uslova i infrastrukture za održivi razvoj OCD.

Organizacijski razvoj

NEFORMALNA KOALICIJA OD DECEMBRA 2002.

- IZGRADNJA POVERENJA I OSNOVE ZA ZAJEDNIČKI RAD
- RADNE GRUPE I ZAJEDNIČKI PROJEKTI
- REGISTROVANA U OKTOBRU 2006.

• • •

NAŠA POSTIGNUĆA

Povelje o saradnji

- Osiječka međusektorska radna grupa (participativni proces)
- Formalne osnove za izgradnju partnerstva između lokalne vlasti i OCD
- Principi i polja saradnje:
  1. Komunikacija
  2. Učešće u procesima odlučivanja i razvoja
  3. Transparentno finansiranje
  4. Javne potrebe i angažovanje spoljnih saradnika
- Potpisane povelje:
  - Osiječko – baranjska županija 15.12.2004.
  - Grad Osijek 28.12.2004.

- Vukovarsko – srijemska županija 14.01.2005.
- 2006/7 takođe još 9 drugih lokalnih zajednica (Beli Manastir, Čeminac, Darda, Erdut, Ernestinovo, Lovas, Popovac, Stari Jankovci, Tordinci)

• • •

MODELI TRANSPARENTNOG FINANSIRANJA

Osiječko – baranjska županija

- Delimično primenjena

Grad Osijek

- Formalizovano – treći krug konkursa

Grad Belišće

- Formalizovano – treća godina primene

Baranjska radna grupa

- Na nizu radionica, međusektorski tim je pripremio set dokumenata i procedura za 9 lokalnih zajednica
- Zajedno sa Poveljom o saradnji, prestavljen lokalnim vlastima i OCD u oblasti
- Formalizovan u Belom Manastiru i Dardi

• • •

PROCES ODLUČIVANJA:

Osiječko – baranjska županija

1. Odbor za Građanske inicijative
   - Savetodavni odbor u županijskom savetu
   - Predstavljen preko tri člana Foruma
   - Zajednički ciljevi i akcioni plan (Fond za razvoj građanskog društva i druge društvene infrastrukture)
2. Odbor za EU integracije – predstavnik Foruma
3. Odbor za društvena pitanja – predstavnik Foruma

Grad Osijek

- Odbor za razvoj građanskog društva
- Odbor za ljudska prava i prava manjina

• • •

DRUGA POSTIGNUĆA:

- Regionalni građanski konsenzus / vrednosti i principi
- Strategija regionalnog razvoja kao rezultat
- Istraživanje o socijalnoj koheziji
- Participativna izrada strategije za lokalno partnerstvo

- Priručnik: Strategija lokalnog partnerstva
- Konferencija o socijalnoj(društvenoj) koheziji u Zagrebu
- Komunikaciona strategija

• • •

Agenda 2006/09

PRIORITETNI PROBLEMI I SMERNICE:

1. Komunikacija
2. Procesi odlučivanja
3. Razvojni programi
4. Izgradnja infrastrukture za OCD i razvoj građanskih inicijativa
   - Regionalna mreža centara podrške
   - Stvaranje infrastrukture za održivost OCD (Fond za društveni razvoj / Fondacije lokalnih zajednica / Korporativna društvena odgovornost / Neprofitna preduzeća)
   - Politika obezbeđenja kancelarijskog prostora za OCD
5. Transparentno finansiranje
6. Javne potrebe i angažovanje spoljnih preduzeća

• • •

TRENUTNE AKTIVNOSTI:

1. Izgradnja kapaciteta dva lokalna razvojna tima sa gradovima Vukovar i Našice
2. Obezbeđenje tehnologije (know-how) - trening, konsultacije
3. Izgradnja kapaciteta za OCD u Osiječko – baranjskoj županiji (trening i konsultacije vezani za PCM, marketing i PR)
4. Finansiran od strane Nacionalne fondacije za razvoj građanskog društva, Osiječko – baranjske županije i grada Osijeka.
5. Razvoj web-magazina
6. Mapiranje i izrada studije izvodljivosti za uspostavljanje Regionalne fondacije za društveni razvoj

• • •

Izazovi

Kreiranje stabilne
organizacione strukture
Socijalna kohezija i
Partnerski projekti
Izgradnja infrastrukture
Za razvoj OCD
(Mreža finansiranja i podrške)

• • •

Novi globalni društveni sistem

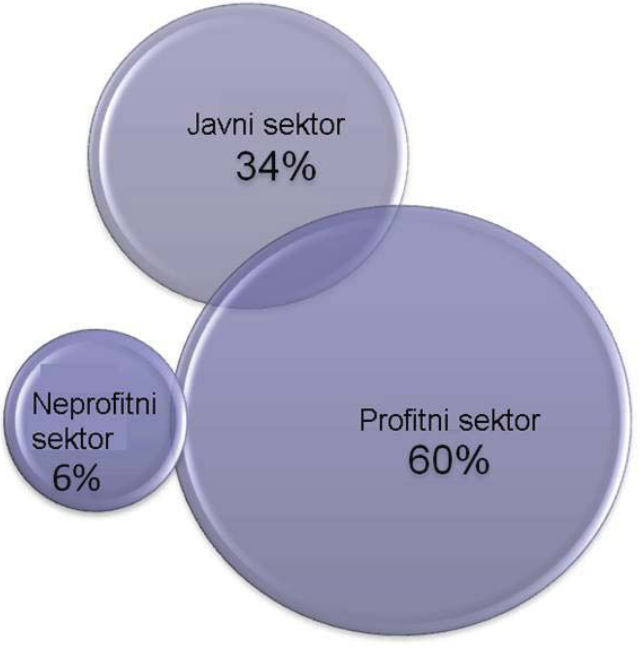

Profitni sektor preuzima sve više moći od javnog sektora

• • •

"Niko nije dovoljno dobar
da bi sam uspeo.
Pobeđuju oni koji
biraju najbolje partnere"

• • •

Da biste bili poželjan partner!

Deljenje moći (RESURSI)

Partner 1 ⟷ Partner 2

Moć = INFORMACIJA

Moć = NOVAC

Moć = KNOW-HOW (TEHNOLOGIJA)

Moć = KONTAKTI

Moć = POZICIJA

Moć = IMIDŽ

• • •

Nemoj silom, uzmi veći čekić – Antonijev zakon sile

Artur Bloch: “Marfijev zakon i ostali razlozi zašto stvari idu naopako”

• • •

Kritične tačke saradnje

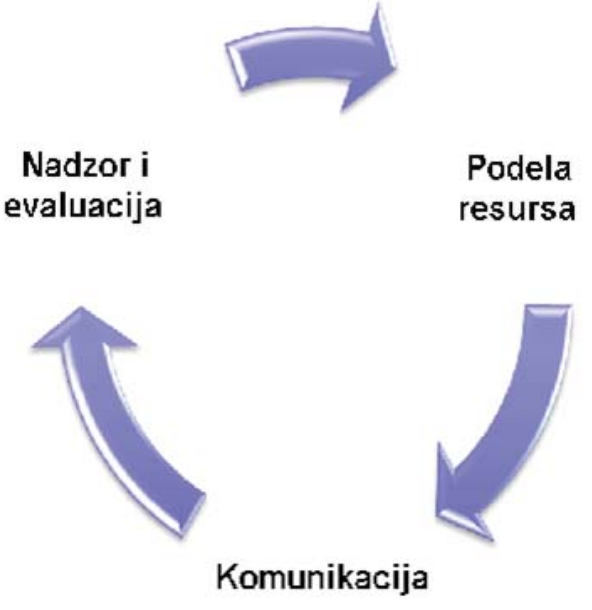

• • •

zašto biti kap,

kad mogu biti slap...

• • •

Razvoj ljudskih resursa i jačanje socijalnog kapitala u cilju društvenog i privrednog razvoja regije kroz edukaciju i podršku potencijalnim nositeljima razvoja te kroz jačanje partnerskih modela saradnje sva tri sektora civilnog društva.

• • •

Programska područja

RURALNI RAZVOJ

SOCIJALNO PREDUZETNIŠTVO

MEĐUSEKTORSKA SARADNJA

DRUŠTVENO ODGOVORNO POSLOVANJE

• • •

Slap

L. Jagera 6/3, 31000 Osijek

tel: 385 31 213 556

fax: 385 31 213 557

udruga.slap@gmail.com

www.pomakonline.com

Sonja Vuković mob: 385 /91/510-2172

sonja.slap@gmail.com

• • •

Iskustva Makedonije kao zemlje kandidata za članstvo u EU predstavila je koordinatorka Balkanske mreže za razvoj civilnog društva Tanja Hafner Ademi. Skrenula je pažnju da izgradnja **partnerstva obuhvata trojni odnos EU sa različitim institucijama, vladom i organizacijama civilnog društva** kao trećim partnerom, i da postoje različiti nivoi partnerstva. *„Da bi se razvila interakcija između pomenutih aktera, naophodan je zakonski okvir, kao što je **Vladina strategija za saradnju sa građanskim sektorom**. Takođe su bitni i dokumenti na nivou EU, na primer Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. Vlada isto tako mora da bude svesna potrebe da se građansko društvo tretira kao zainteresovana strana i da se uključi u javne administrativne reforme“*. Dalje je istakla da je *„neophodna dobra organizacija civilnog društva, zato je u Makedoniji osnovana neformalna mreža organizacija, oblika **građanske platforme**. Svaka vlada, pa i EU je velika mašinerija i kao takva preferira da razgovara sa grupom, tj. predstavnicima mreža, a ne sa individualnim organizacijama, kada se odredi predstavnik grupe onda je lakše i širiti informacije, pregovarati. EU i Komisija, kao jedan od partnera, treba da pokažu spremnost da daju veću političku važnost organizacijama civilnog društva, da ukažu na konkretan način kako da se*

građansko društvo uključi u proces odlučivanja, dok građansko društvo mora da shvati da je važno da koriste politički uticaj EU, i da izveštavaju o napretku. Tako predstavnici EU, predstavnici OCD i predstavnici vlade trebaju da sede za istim stolom, jer svi imaju interes u tome, trebala bi da postoji neka struktura koja bi omogućila uključivanje i predstavljanje građanskog sektora u pregovorima, Mi moramo biti uključeni u ceo proces, na svim nivoima partnerstava, zato je važno da se umrežimo.

Ona se u svom izlaganju osvrnula na **ulogu medija u procesu integracija**. Ademi kaže da su mediji u Makedoniji podeljeni oko teme evropskih integracija i to na vladine, provladine i one povezane sa poslovnim interesima i političkim partijama. *„Kada govorimo o EU, u Makedoniji problem je paušalno izveštavanje, nema aktivne uloge novinara i medija u objašnjavanju, komuniciranju sa ljudima na temu šta je to proces integracija, koje su dobrobiti članstva u EU, koje će koristi od članstva imati obični građani“*, kaže Ademi i dodaje *„Moja organizacija radi na projektu vizne liberalizacije jer je to nešto što će biti pozitivan pomak ka Evropskoj uniji. Mediji o tome retko izveštavaju, iako je veoma važno za običnog čoveka da li može slobodno da putuje ili ne. U sistemu evropskih integracija svi imamo važnu ulogu pa i mediji. Na njima leži odgovornost da prenesu informacije koje će doći do ljudi koji treba na svojoj koži da osete dobrobit članstva u EU“*, zaključila je Ademi. Sledi prezentacija Tanje Hafner Ademi.

BALKAN CIVIL SOCIETY DEVELOPMENT NETWORK

MCIC

Izgradnja partnerstva između javne administracije i organizacija građanskog društva u procesu EU integracija:

Makedonsko iskustvo

Tanja Hafner Ademi, MA

thf@mcms.org.mk

• • •

Okvir za partnerstvo

"Osnove"

1) Ovo je trojni odnos:

Vlada - EU – Organizacije civilnog društva

2) Nivoi partnerstva:

Politika i strategija naspram Operativni/implementacioni deo

3) Zakonski okvir:

Nacionalni i EU nivo

• • •

Okvir za partnerstvo

- Nacionalno zakonodavstvo

  Vladina strategija za saradnju sa civilnim sektorom (2007 – 2011)

  Stvaranje mehanizama za dijalog (javne diskusije, predstavljanje mišljenja, izrada državnog budžeta, programiranje IPA – programa za predpristupnu pomoć, uključivanje u radne grupe i savetodavna tela)

- EU jedinice za upoređivanje, na primer SSP, Pristupanje/Evropsko partnerstvo

  Partnerstvo za pristupanje Makedonije EU navodi ''uspešnu primenu prihvaćenih mera kako bi se obezbedila transparentnost

u administraciji, posebno u procesu odlučivanja, i daljoj promociji aktivne participacije građanskog društva" kao kraktoročni prioritet pod Političkim kriterijumom

- Partnerski princip u regulaciji predpristupne pomoći (IPA) –

  Prvi put pruža zakonsku osnovu za uključivanje aktera građanskog društva u programirajne, implementaciji, nadzoru i evaluaciji procesa pomoći EU na nacionalnom i regionalnom nivou.

- Problem političke volje i spremnosti da se građansko društvo angažuje kao zainteresovana strana.

• • •

Trenutna situacija i iskustvo u Makedoniji

- Ograničena participacija organizacija građanskog društva (OCD) u izradi politika (priprema zakonskih akata, strateški dokumenti) – potreba za institucionalizacijom modela kroz dalju implementaciju Strategije

- Pitanje budžetiranja – potreba za participativnim budžetiranjem

  (tj. Kodeks dobre prakse za finansijsku podršku udruženja građana i fondacija) – neobavezujući standardi o kojima treba voditi računa samo onda kada se objavljuju konkursi za aktivnosti organizacija građanskog društva iz državnog budžeta; ne postoji nijedna budžetska linija niti zakon za finansiranje građanskog društva

- Građanska platforma za Makedoniju (osn.2004)

  Okuplja 29 organizacija građanskog društva različitih sektora i interesa, i nudi im slobodan prostor za 3C – razvoj osnovnih resursa (kroz istraživanje, uspostavljanje baza podataka i publikacija) i otvoren prostor za razmenu pogleda i zajedničke akcije (trening, javne debate, promocija i deljenje resursa, sajmovi, forumi)

- Zajednička saradnja (Organizacije građanskog društva i vlade)

  Konferencija ''Saradnja Vlada sa građanskim društvom''(u Svetskoj banci) koju je organizovala Jedinica za saradnju sa NVO u martu 2008.

• • •

Izazovi

- Vlada – kapaciteti/ljudski resursi i vremenska ograničenja (rokovi EU);
- EU- velika očekivanja doprinosa građanskog društva (promotera vrednosti EU, multiplikatori ''ljudi ljudima'' kontakata) u odnosu na mogućnost/spremnost za veći politički pritisak da se pruži slobodan prostor za građanski dijalog sa Vladom;
- Organizacije građanskog društva – EU nije zamena za donatora, to je strateški partner – razvoj kapaciteta za zastupanje i umrežavanje, pošto Brisel već ima presudan uticaj na nacionalnu politiku u mnogim aspektima, što će se dodatno povećati u budućnosti!

• • •

Naučene lekcije

- Dalja primena Vladine strategije za saradnju sa građanskim sektorom (MCIC radi na izveštaju o praćenju Strategije, programa dobre uprave);
- Korišćenje političkog uticaja od strane EU (uključivanje u Izveštaj o napretku, regularne konsultacije o MIPD i AP);
- Uključivanje predstavnika OCD u institucije političkog dijaloga (Ekonomsko – društveni savet, Zajednički konsultacioni komitet ili pregovarački timovi za pristupanje EU);
- Potreba da se razviju Akcioni planovi za implementaciju partnerskog principa u pretpristupnoj pomoći (konsultacije sa OCD);
- Konsultacije sa OCD/zainteresovanim stranama o nacionalnim/ sektorskim razvojnim planovima i godišnji operativni dokumenti bi trebali biti obavezni;
- Potreba da se razviju kapaciteti OCD kao i drugih zainteresovanih strana (opština, profesionalnih udruženja) da se angažuju u EU institucijama i procesima (umrežavanje!)

Hvala na pažnji!

Direktorka Kancelarije Vlade Srbije za evropske integracije Tanja Miščević[1] rekla je da je Vlada Srbije u oktobru 2008. godine usvojila **Nacionalni program integracije Srbije u Evropsku uniju.** Reč je o strateškom programskom dokumentu o aktivnostima Srbije i usklađivanju domaćeg prava i prakse sa standardima koji postoje u svim pregovaračkim procesima EU, rekla je ona i dodala da je dokument prošao javnu raspravu i da je postao Program rada Vlade u naredne četiri godine. Miščević je istakla da u Srbiji, nažalost, ne postoji institucionalizovan odnos između Vade Srbije i civilnog društva. *„Kada to kažem, ja nemam gotova rešenja kako da popravimo stvari ali smo otvoreni za sve savete, pa i naših suseda, jer možemo strašno mnogo da naučimo“*, dodala je ona. *„Iako nema institucionalizacije odnosa, mi smo sa civilnim sektorom potpisali Memorandum o saradnji. Memorandum je potpisan i sa Univerzitetima u Srbiji i Privrednom komorom Srbije. Nažalost, takav Memorandum nije potpisan sa sindikatima“*, rekla je Miščević i dodala da je *„cilj te saradnje da civilno društvo u Srbiji bude prepoznato ne samo kao učesnik već vlasnik procesa EU integracije. Taj proces ne znači samo članstvo u EU već reformu Srbije koja će dovesti do članstva“*, dodala je Miščević. Ona je rekla da je Savet za evropske integracije još jedan važan instrument u procesu pridruživanja, koji nije iskorišćen. *„Mi se priprema-*

1 Nova direktorka Kancelarije za evropske intergacije je Milica Delević

mo da nova Vlada organizuje prvu sednicu Saveta za evropske integracije. Reč je o konsultativnom telu unutar Vlade Srbije koje predstavlja kreatora jasnog političkog konsenzusa za evropske integracije. To je nešto što smo svi svesni da u Srbiji ne postoji, a Savet koji će biti sastavljen kako od izvršne i zakonodavne vlasti tako i od predstavnika civilnog društva u Srbiji bi trebalo vrlo brzo da ima svoju prvu konstitutivnu sednicu", izjavila je Miščević. Ona je rekla da, međutim, to nije dovoljno i da bi bilo dobro pratiti modele o kojima su govorile kolege iz Poljske i Hrvatske a koji podrazumevaju vrlo jasno uključivanje civilnog društva u tehničke procese evropskih integracija. Neophodno je uključiti znanje, kapacitete i resurse koji nesumnjivo postoje u civilnom društvu, univerzitetima, Privrednoj komori, kako bi kvalitetno počeo proces priprema za pregovore za buduće članstvo Srbije u Evropskoj uniji, rekla je Miščevićeva. „*Srbija ima tri važna plana u narednim godinama: vizna liberalizacija, dobijanje statusa kandidata, decentralizovana implementacija sredstava koja dolaze iz IPA fondova. U ostvarivanju ovih planova izuzetno nam je važna pomoć civilnog sektora. Veći kapaciteti za programiranje fondova koji dolaze iz IPA postoje u nevladinom sektoru nego u vladinom sektoru, takođe postoje mnogo više ekspertize* ", istakla je Tanja Miščević. Ali je skrenula pažnju da i civilni sektor mora da reši dva bitna pitanja: **nekoordiniranost, nerazumevanje ili nepostojanje jedinstvenog glasa civilnog sektora i ovo vlasništvo nad procesom**. Na kraju je dala ideju da se u Srbiji pokrene studija izvodljivosti **Kako institucionalizovati odnose civilnog društva i izvršne vlast**i i sa tim izaći kao sa nekakvim dogovorenim rešenjem pred Vladu Srbije.

Direktorka istraživanja ″Strategic Marketing″ Svetlana Logar predstavila je rezultate istraživanja javnog mnjenja u Srbiji o EU integracijama. Ona je rekla da ulazak Srbije u Evropsku uniju podržava 74 odsto građana. Logar je dodala da su nešto pozitivniji stavovi o ulasku zemlje u EU počeli u martu 2008. godine, ali da ipak variraju iz meseca u mesec. Prema njenim

rečima, ratifikaciju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju u junu je podržavalo 54 odsto građana, u julu 65, u avgustu 54, a u septembru 62 odsto građana. Ona je iznela podatak da iako 55 odsto ispitanika ne zna šta taj sporazum podrazumeva, većina se slaže da će on doprineti boljem životu u Srbiji (72 odsto ispitanika). Građani Srbije su takođe naveli da će SSP i energetski sporazum sa Rusijom, koji su ratifikovani istog dana u parlamentu, imati isti značaj za budućnost Srbije. Svetlana Logar je naglasila da su podaci često kontradiktorni što ukazuje na lošu komunikaciju, odnosno odsustvo komunikacije od strane vlasti u odnosu na građane u vezi sa EU integracijama. Prema njenim rečima, radi se o jednom **monologu političke elite prema građanima**, što ukazuje na nužnost i imperativ učešća civilnog sektora u celom procesu. Pogledajte prezentaciju Svetlane Logar.

Stavovi građana Srbije prema EU i EU integracijama

CIDEC - Dijalog građana i građanki za Evropski konsenzus

Metodologija

Rezultati terenskih istraživanja – mesečni SMR Omnibus

Univerzum	Populacija Srbije 18+ godina
Veličina uzorka	1000 ispitanika (minimum)
Tip uzorka:	Troetapni slučajan reprezentativni stratifikovani uzorak
Uzoračka greška	±3.31% za pojave sa incidencom od 50% (marginalna greška)

• • •

Procenat građana sa pozitivnim savovima prema EU

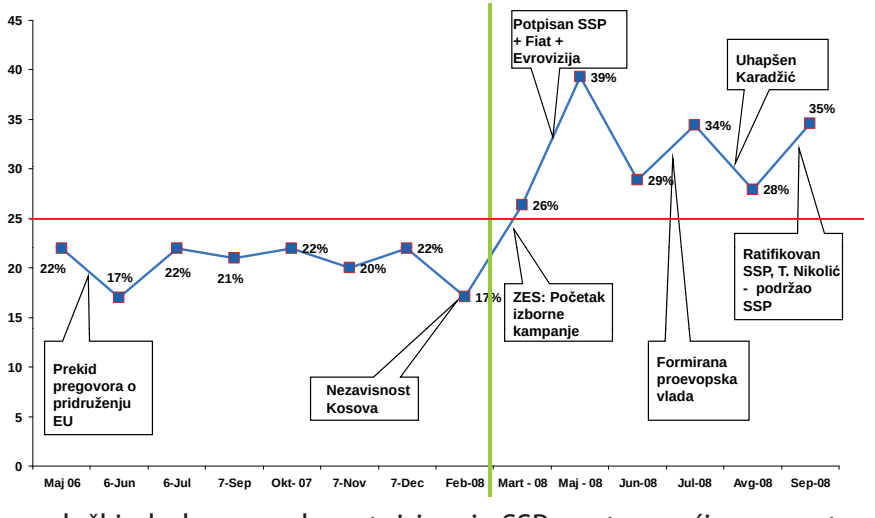

Hronološki gledano, posle potpisivanja SSP, znatno veći procenat građana izražava pozitivan stav prema EU

Ako bi ove nedelje bio referendum za članstvo Srbije u Evropskoj uniji, kako biste vi glasali?

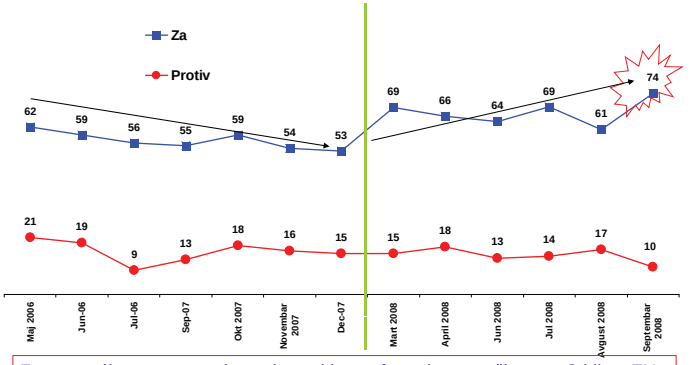

Znatno veći procenat građana glasao bi na referendumu za članstvo Srbije u EU, nego što ima pozitivno mišljenje o EU

Da li podržavate ratifikaciju SSP u Skupštini? Da li znate šta podrazumeva SSP? (Septembar 2008.)

% građana koji podržava ratifikaciju SSP

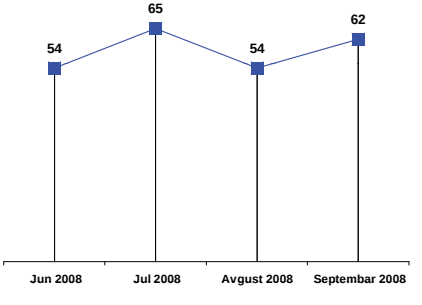

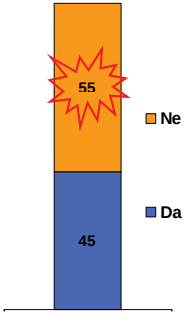

Znatno veći procenat građana podržava ratifikaciju SSP, nego što ima pozitivno mišljenje o EU, iako većina i ne zna šta SSP zapravo znači

Da li verujete da će usvajanje SSP doprineti boljem životugrađana Srbije? (Septembar, 2008.)

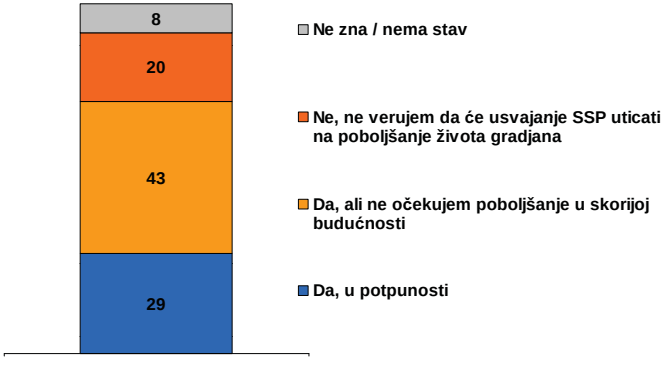

Većina građana ne zna šta zapravo za Srbiju znači SSP, ali ima očekivanja u pogledu doprinosa SSP životnom standardu građana Srbije

Šta se vama lično čini značajnijim za budućnost Srbije i njenih građana: Sporazum o Stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskom Unijom ili energetski sporazum sa Rusijom? (Septembar, 2008.)

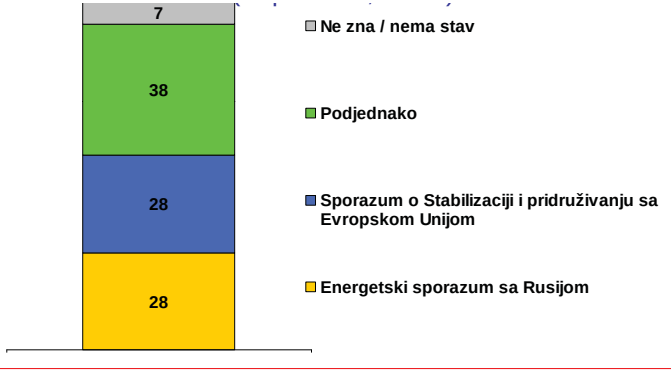

Građani su podeljeni u pogledu ocene značaja koje za Srbiju imaju SSP sa EU i energetski sporazuma sa Rusijom

Isporuka Radovana Karadžića Hagu je u najboljem interesu Srbije?

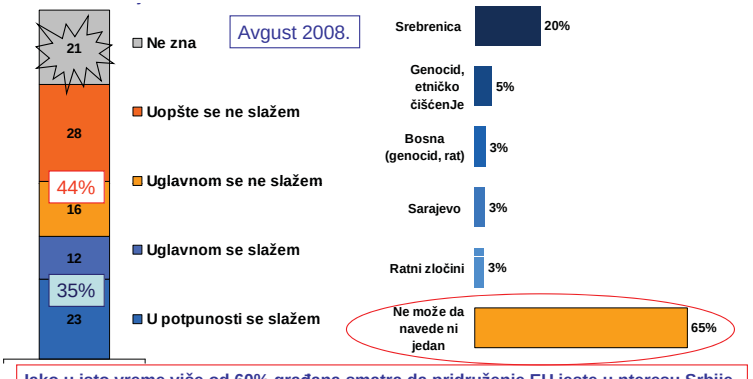

Iako u isto vreme više od 60% građana smatra da pridruženje EU jeste u nteresu Srbije, tek nešto više od trećine građana smatra da je isporuka Karadžića Hagu u interesu Srbije. Većina građana, 65%, ne može da navede ni jedan događaj zbog koga je Karadžić optužen!

Da li je isporuka Ratka Mladića u najboljem interesu Srbije?

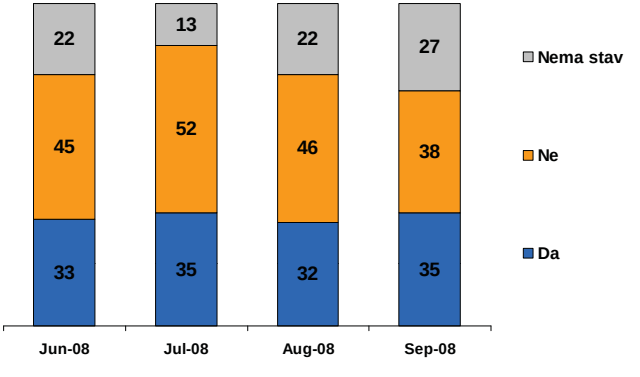

Iako u više od 60% građana smatra da pridruženje EU jeste u interesu Srbije, tek nešto oko trećine građana smatra da je isporuka Ratka Mladića u interesu Srbije.

Stavovi prema potpisivanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju EU i status Kosova (april 2008.)

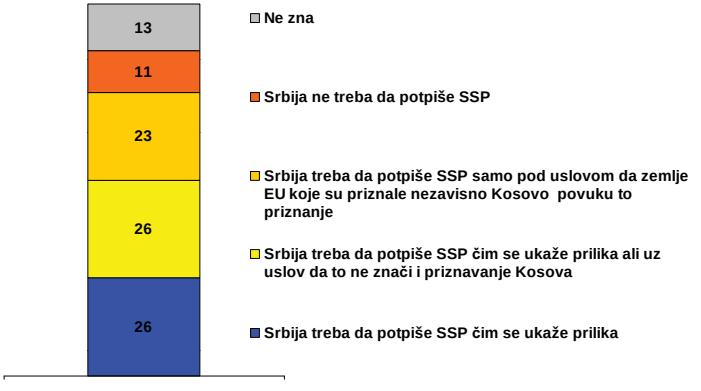

U aprilu 2008, neposredno pred potpisivanje SSP, većina građana smatrala je da za potpisivanje SSP Srbija treba da treba postavi uslove Evropskoj Uniji vezane za status Kosova

Koji su najznačajniji problemi sa kojim se Srbija u ovom trenutku suočava, a koji vas lično najviše zabrinjavaju?

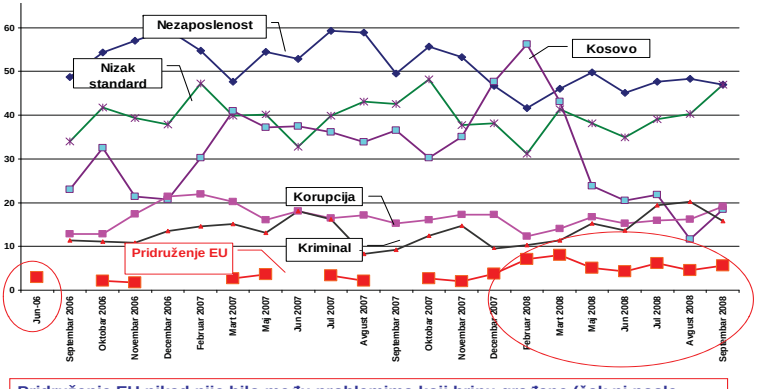

Pridruženje EU nikad nije bilo među problemima koji brinu građane (čak ni posle prekida pregovora o pridruženju, u maju 2006.godine), ali pomaci u 2008. ipak postoje

Na kraju izlaganja emitovana je izjava Evropskog komesara za nauku i istraživački rad Janeza Potočnika koji je, govoreći o slovenačkim iskustvima u procesu pridruživanja Evropskoj uniji, rekao da je civilni sektor imao veoma važnu ulogu. *„Sa jedne strane oni su nas podsećali i otvarali pitanja, a sa druge strane, oni su bili naši saveznici jer su govorili u prilog ulasku u Evropsku uniju"*, rekao je Potočnik i dodao da su za svako područje pregovaranja formirane pregovaračke grupe, vođene resornim ministarstvom uz predstavnike sindikata, Privredne komore, čak i banke Slovenije. **Vlada je uputila javni poziv medijima, nevladinim organizacijama da se uključe u taj proces i postanu deo pregovaračkih grupa.** On je istakao i da je Vlada Slovenije podržavala nevladine organizacije, finansirajući ih (i to ne samo one koje su bile proevropske već i one koje su govorile kontra Evropi). Potočnik je naveo da *„u procesu pridruživanja EU treba igrati otvorenih karata, pošteno i treba znati da nevladine organizacije mogu pomoći u bilo kojem pravcu da idete – ili u pravcu otvaranja pitanja ili pomoći u procesu raščišćavanja stvari koja su u vezi sa pitanjem ulaska u EU"*.

Na kraju konferencije, u živoj debati, postavljana su razna pitanja u vezi sa evropskim integracijama od kojih izdavajamo sledeća: kako je u Poljskoj izgledala kampanja informisanja građana u procesu evropskih integracija? Da li su nosioci te kampanje bili domaći ili strani eksperti, univerziteti, civilni sektor ili predstavnici Evropske unije?

Pavel Svijeboda je objasnio da je vlada stvorila mrežu eksperata, koji su putovali po Poljskoj, što je dosta pomoglo da ljudi steknu potrebnu ekspertizu. Njegovo je mišljenje *„da je uvek bolje da ekspertizu prenose ljudi koji poznaju lokalne uslove; treba se osloniti uglavnom na domaće eksperte iz vlade i sa univerziteta i NVO-a"*. Svijeboda se osvrnuo i na medije u procesu integracija." *Mediji su bili ključni izazov, kada je referendum o pristupanju došao na red, mediji su bili veoma kooperativni, činili su velike*

napore da budu objektivni, dok kada je reč o pregovorima o pristupanju, mediji su zaista „namučili“ vladu.“

Nizala su se pitanja u vezi sa Fondovima Evropske unije (PROGRES) i njihovim funkcionisanjem? Učesnike/ce su zanimala i Poljska iskustva po pitanju regionalne ustrojenosti u procesu pridruživanja posebno u vezi sa sredstvima fondova kao i način finansiranja nevladinih organizacija, ali pre svega ih je zanimalo kako je funkcionisao trougaoni odnos između države, NVO i partnera u pregovorima?

Pavel Svijeboda je, odgovarajući na poslednje pitanje rekao, da je *„organizovana platforma za NVO koji su jedan od partnera u procesu, ali je obezbeđeno i da druge organizacije budu zainteresovane da učestvuju u ovoj specifičnoj formi dijaloga (trouglu), tako da smo i njih pozvali. Zato kažem*

da je to bio trougaoni odnos pre nego bilateralni između vlade i platforme NVO. Pretpostavljam da zavisi od toga koliko je platforma inkluzivna. Ukoliko su svi predstavljeni preko platforme, nema smisla slati dodatne pozivnice drugim partnerima, ali mislim da u najvećem broju slučajeva mora da se sačuva otvorenost procesa. Tako da zbog inkluzivnosti procesa mora da se osigura da postoji stalni poziv što većem broju organizacija da se priključe dijalogu".

Dosta pitanja na konferenciji bilo je postavljeno i gostima iz Hrvatske i Makedonije.

Predstavnicu ministarstva finansija Srbije Jelenu Pajović zanimalo je na koje se sve načine finansiraju NVO u zemljama regiona? Odgovor na ovo pitanje dala je predsednica Regionalnog foruma udruženja Slavonije i Baranje Svetlana Vuković koja je rekla da se i u Hrvatskoj kao i u našoj zemlji snalaze na različite načine."*Mi smo na nivou Regionalnog foruma udruženja, gde imamo svoj Savet u Osjeku, razgovarali kako to razrešiti i trenutno se razmišlja o tome da se za područje grada Osjeka osnuje Fond za sufinansiranje evropskih projekata. O istom smo razmišljali i na niovu županija. Moram reći da je Ministarstvo mora, prometa i turizma imalo jedan konkurs po kome svi oni koji su potpisali ugovore za evropske projekte mogli*

su dobiti 150 tisuća kuna sufinansiranja što je negde 20 tisuća eura. Snalazimo se i tako što nam, recimo, Regionalna razvojna agencija daje čoveka pola radnog vremena. On za to ne dobija platu nego će udeo u plati zapravo biti način sufinansiranja".

Menadžerka projekta Regionalne razvojne agencije Slavonije i Baranje Kornelija Mlinarević dodala je da Regionalna razvoja agencija, pogotovo na severu i severozapadu Hrvatske, već godinama ima garancijske fondove koji su se koristili, između ostalog, i za sufinansiranje takvih projekata. Budući da su jedinice lokalne i područne samouprave, znači gradovi, opštine i županije vlasnici tih agencija, osnivači, drugim rečima, to su oni koji sufinansiraju.

Odgovarajući na pitanje koji je najbolji model za organizovanje civilnog društva u Srbiji, koji su prvi problemi koje treba rešiti izvršni direktor Građanskih inicijativa Miljenko Dereta je izneo svoje mišljenje: *Jedan segment je pomenut ovde koji se čini da je važan a mi ga ovde u Srbiji traćimo, a to je faktor vreme. Imam utisak da naše civilno društvo pokazuje neobične znake nestrpljenja i očekuju da se stvari dogode preko noći. Moramo polako početi da učimo da nešto zahteva proces sazrevanja. Na primer, naša Federacija nevladinih organizacija Srbije koja je organizovana na teritorijalnom principu, možda sad treba da se preuredi i klasterizuje na novim osnovama, da se uspostavi druga vrsta umrežavanja unutar civilnog društva*

Na kraju skupa izvršni direktor Građanskih inicijativa Miljenko Dereta je pozdravio prisutne i zahvalio im se na učešću i doprinosu.

Spisak učesnika/ca Prve međunarodne konferencije

IME I PREZIME	ORGANIZACIJA / INSTITUCIJA	GRAD
MILJENKO DERETA	Izvršni direktor Građanskih inicijativa, ˝ko-predsedavajući FENSa	Beograd
PAWEL SWIEBODA	Direktor demosEUROPA - Centre for European Strategy	Warszawa, Poljska
KORNELIJA MLINAREVIĆ	Regionalna razvojna agencija Slavonije i Baranje, menadžerka projekta	Osijek, Hrvatska
SONJA VUKOVIĆ	Regionalni forum udruga Slavonije i Baranje, predsednica	Osijek, Hrvatska
TANJA HAFNER ADEMI	Balkan Civil society Development Network Coordinator	Skoplje, Makedonija
TANJA MIŠČEVIĆ	Kancelarija za Evropske integracije	Beograd
PERO BILUŠIĆ	Načelnik odseka za informisanje Ministarstva spoljnih poslova i Evropskih integracija	Zagreb, Hrvatska
SVETLANA LOGAR	Strategic Marketing	Beograd
RADOMAN IRIĆ	ABC Centar za sigurnost, mir i toleranciju, FENS	Vranje
SUZANA PONJAVIĆ	Prijatelji dece Novog Beograda	Beograd
VLADIMIR PAUNOVIĆ	MileniuM, FENS	Kragujevac
JELENA MARKOVIĆ	Tim Potpredsednika Vlade Republike Srbije za implementaciju SSS	Beograd
GORAN ŠEHOVIĆ	Agencija za saradnju sa nevladinim organizacijama i evropsku harmonizaciju	Beograd
JASNA FILIPOVIĆ	Centar za razvoj neprofitnog sektora	Beograd
IVANA PONJAVIĆ	Evropski pokret u Srbiji	Beograd
MELANIJA KOLOŠNJAI - NENIN	Ukrštanje, FENS	Novi Sad
PAWEL CZERWINSKI	AMBASADA POLJSKE	Beograd

MARKO PAŠKVAN	AMBASADA HRVATSKE, Treći sekretar	Beograd
ANNE SIETSKE BRINKS	AMBASADA HOLANDIJE	Beograd
JELENA PAJOVIĆ	Ministarstvo finansija	Beograd
DRAGANA SREĆKOVIĆ	Amity	Beograd
VESNA PETROVIĆ	Beogradski centar za ljudska prava, FENS	Beograd
MILICA RUŽIČIĆ NOVKOVIĆ	Centar Živeti uspravno, FENS	Novi Sad
STEVAN NIKOLIĆ	Edukativni centar Roma, FENS	Subotica
MILADIN DECANOVIĆ	Forum za kulturu Vlaha, FENS	Bor
SAŠA STEFANOVIĆ	Društvo za zaštitu i unapređenje mentalnog zdravlja dece i omladine,	Niš
BOBANA MACANOVIĆ	Autonomni ženski centar	Beograd
MIODRAG SHRESTHA	Grupa 484	Beograd
ROZALIJA ILIĆ	Romski informativni centar	Kragujevac
ZORANA IVANKOVIĆ	Delegacija Evropske Komisije	Beograd
GORDANA ARAKČIĆ	Delegacija Evropske Komisije	Beograd
BOSILJKA JOKSIMOVIĆ	Kabinet potpredsednika Vlade Božidara Đelića	Beograd
KSENIJA MILIVOJEVIĆ	Kabinet potpredsednika Vlade za evropske integracije	Beograd
BOGDAN GAVANSKI	Institut za održive zajednice	Beograd
VUKOMAN BOŠKOVIĆ	Udruženje paraplegičara Beograda	Beograd
LJERKA EĆIMOVIĆ	Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu	Beograd
MIRJANA ARSIĆ	Ministarstvo omladine i sporta	Beograd
LOLA JOKSIMOVIĆ	Ministarstvo kulture	Beograd
DANIJELA ĐUROVIĆ	UNDP	Beograd
BILJANA STANKOVIĆ	UNDP	Leskovac

SNEŽANA ANDREJA ARAMBAŠIĆ	BCIF	Beograd
RUŽA HELAĆ	Fond za razvoj neprofitnog sektora	Novi Sad
MILAN ILIJIN	Prijatelji dece Zemuna	Beograd
MILORAD SANTRAČ	JAVNOST	Subotica
PREDRAG MILIČEVIĆ	Odbor za socijalna pitanja SO Grocka	Beograd
MARKO ULJAREVIĆ	Strategic Marketing	Beograd
DEJAN KOZIĆ	Društvo za pomoć starih	Beograd
RADE NIKOLIĆ	ABCD	Beograd
MIROSLAV RUŽICA	Forum za manjinske odnose	Beograd
ALEKSANDRA KRSTIĆ	Produkcijska grupa MREŽA	Beograd
NIKOLA TODOROVIĆ	Novinska Agencija FONET	Beograd
BRANISLAV STANIŠIĆ	TANJUG	Beograd
LIDIJA FRANOVIĆ	E- novine	Beograd
DUŠICA MATICKI	Međunarodni radio Srbija	Beograd
U ime Građanskih inicijativa		
DUBRAVKA VELAT		Beograd
DEJANA MITEV		Beograd
SUZANA ĐORĐEVIĆ		Beograd
TIJANA MORAČA		Beograd
TANJA AZANJAC - JANJATOVIĆ		Beograd
RADMILA RADIĆ - DUDIĆ		Beograd
BOJANA VUJINOVIĆ		Beograd
RADOJKA PAVLOVIĆ		Beograd
BRANISLAV LOVRENSKI		Beograd
MARKO DANON		Beograd

Okrugli sto u Bujanovcu,

31. oktobar 2008. godine

PROGRAM

10:30 - 11:00	Registracija
11:00 - 11:05	Pozdravna reč: ***Šaip Kamberi***, predsednik Opštine Bujanovac
11:05 - 11:20	Predstavljanje iskustava Poljske, Makedonije i Hrvatske sa Prve konferencije: ***Miljenko Dereta***, izvršni direktor Građanskih inicijativa
11:20 - 11:35	***Sonja Vuković***, predsednica Regionalnog foruma udruga Slavonije i Baranje - Izazovi i primjeri dobre prakse (iskustva Hrvatske kao zemlje kandidata za članstvo u EU)
11:35 - 11:50	***Danijela Nenadić,*** savetnica direktora Koordinacionog tela Srbije za opštine Preševo, Bujanovac i Medveđa
11:50 - 12:05	***Maja Jovanović***, Ministarstvo finansija, Lokalna kancelarija u Nišu, Susedski program Bugarska - Srbija
12:05 - 12:20	***Jelena Stevanov***, Kancelarija za EU integracije Vlade Republike Srbije - Model saradnje između Kancelarije za evropske integracije i civilnog društva u Srbiji
12:20 - 13:30	Diskusija
13:30	Ručak za sve učesnike/ce

Coca

Izveštaj sa događaja

Okruglim stolom *„Izgradnja partnerstva između NVO i javne administracije u procesu EU integracija“*, koji je održan 31. oktobra u Bujanovcu, nastavljena je serija konferencija i debata o pitanjima priključenja Srbije EU. Na okruglom stolu, na kome se razgovaralo o evropskim integracijama, bilo je prisutno oko 60 predstavnika nevladinih organizacija i domaćih institucija. Događaj su zajedno organizovali ABC centar za mir iz Vranja i Građanske inicijative.

Skup je otvorio izvršni direktor Građanskih incijativa Miljenko Dereta koji je učesnicima preneo utiske sa Prve konferencije i dodao da je ideja projekta da *„kroz iskustvo drugih, Srbija zna kako da prođe kroz neophodne promene na putu ka Evropskoj uniji“*. Dereta je rekao da u ovom trenutku država želi da pomogne civilnom sektoru, inicijativama građana ali da se nažalost na jugu Srbije i dalje razmišlja na stari način. *“Čeka se da neko drugi završi posao umesto nas a namera ovih okruglih stolova jeste da se pokaže ljudima da je njihova inicijativa važna i da može imati podršku“*, dodao je on.

Učesnicima/cama skupa se obratio i predsednik opštine Bujanovac Šaip Kamberi koji je rekao da opština Bujanovac već nekoliko godina iz prihoda svog budžeta izdvaja dva i po miliona dinara za subvencije ili pomoć nevladinim organizacijama koje deluju na njenoj teritoriji. *„Ono što trenutno planiramo da radimo jeste jačanje ili proširenje saradnje sa nevladinim organizacijama ali i sa privatnim sektorom. U okviru projekta koji smo započeli sa USAID-om, planiramo formiranje lokalne kancelarije za ekonomski razvoj. U okviru tog projekta biće formiran jedan savet pri Opštinskom veću ili kabinetu predsednika opštine, u koji će biti uključene i nevladine organizacije i privatna preduzeća sa lokalnog nivoa. To bi, po preporukama*

stručnjaka USAID- a i našem mišljenju trebalo da pomogne i inicira ne samo razvoj lokalne zajednice po evropskim standardima, već i privlačenje stranih investicija". On je zaključio da će sigurno i ubuduće biti dalje saradnje između lokalne administracije, lokalne samouprave i nevladinih organizacija, s tim da se ovde mora uključiti i privredni sektor jer je neophodno da se ekonomski razvijamo".

Predstavnica Koordinacionog tela za jug Srbije Danijela Nenadić ocenila je da je odluka Vlade Srbije da se priznaju diplome fakulteta sa pečatom UNMIK-a *„prvi korak ka dugoročnom rešavanju problema visokog obrazovanja*" na jugu Srbije. Ona je najavila da se *„u toku ove godine može očekiva-*

ti otvaranje visokoškolske ustanove na srpskom i albanskom jeziku u Medveđi". Prema njenim rečima, do kraja naredne godine biće otvorena i visokoškolska ustanova na albanskom jeziku u Bujanovcu, koja će imati istureno odeljenje u Preševu. „*Na modelu za ovaj projekat radićemo u saradnji sa drugim zemljama u regionu koje imaju slična iskustva, pre svega sa Crnom Gorom*", rekla je predstavnica Koordinacionog tela. Danijela Nenadić je dodala da je za Koordinaciono telo od izuzetne važnosti saradnja sa civilnim društvom, pre svega projekti sa mladima, obrazovanjem i ekonomskim razvojem u tri opštine juga Srbije. „*Koordinaciono telo neće moći do januara naredne godine da podržava projekte koji dolaze iz civilnog sektora, ali se nadamo da ćemo od 2009. godine početi finansiranje i nekih nevladinih organizacija*", kazala je ona. „*Želim takođe da kažem da je za Koordinaciono telo od ključne važnosti saradnja sa civilnim društvom. I direktor službe Koordinacionog tela i ja kao njegova savetnica, imamo skoro desetogodišnje iskustvo u civilnom sektoru - mi zapravo dolazimo iz nevladinih organizacija i baš zbog toga znamo koliko je važna pomoć i saradnja države u organizovanju civilnog društva. U tom smislu, u našoj strategiji, za koju verujem da ste imali priliku da je vidite, jedan od najvažnijih segmenata upravo je saradnja sa civilnim društvom. Zbog toga su nas neki kritikovali i rekli da smo puno prostora odvojili za civilno društvo, a navodno smo malo posvetili nekim drugim temama. Međutim ja verujem da je to jako važno, da će to predstavljati jedan novi početak za ove tri opštine, ali i za Koordinaciono telo koje do sada nije imalo iskustva i nije obraćalo pažnju na saradnju sa civilnim društvom. Za nas su ovde ključne reči: mladi, obrazovanje i projekti usmereni na ekonomski razvoj ove tri opštine. Kad kažem mladi tu pre svega mislim na populaciju srednjoškolaca i na studente za koje verujemo da mogu i biti nosioci promena svuda u Srbiji pa i u ove tri opštine. Mi smo do sada inicirali i podržali nekoliko projekata mladih u kapacitetu u kojem smo mogli. Od naredne godine nadamo se da će Vlada Republike*

Srbije imati razumevanja i odobriti nam budžet koji podrazumeva i pomoć organizacijama civilnog društva. Mi do sada nismo bili u mogućnosti da pomažemo ni nevladine organizacije, ni medije, ni druge organizacije civilnog društva, jer je budžet Koordinacionog tela bio tako koncipiran da je dozvoljavao samo direktnu pomoć opštinama. Za sledeću godinu je projektovana pomoć organizacijama civilnog društva i mi ćemo to raditi na vrlo sličan način na koji radi Ministarstvo omladine i sporta. Raspisivaćemo konkurse za nevladine organizacije i druge organizacije civilnog društva iz ove tri opštine. Pružićemo priliku da se organizacije iz ove tri opštine nadmeću svojim projektima i da tako dobiju sredstva iz republičkog budžeta za ostvarivanje projekata. Mislim da je to najbolji način saradnje između civilnog društva", navela je Danijela Nenadić.

Predstavnica ministarstva finansija Srbije zadužena za međususedsku saradnju Bugarske i Srbije Maja Jovanović objasnila je na skupu u Bujanovcu šta se dešavalo sa susedskim programom do sada. Prema njenim rečima, susedski programi predstavljeni su od jula 2003. godine i do sada je objavljeno pet poziva za prikupljanje predloga projekata prekogranične saradnje. Ona je dodala da za projekte mogu da konkurišu organi vlasti na lokalnom i regionalnom nivou, javna i komunalna preduzeća, privredne komore, nevladine organizacije, obrazovne, kulturne i istraživačke ustanove, društva i udruženja u oblasti turizma, kulture, sporta i druge organizacije. Donacije se odobravaju za sledeće regione: pčinjski, jablanički, pirotski, zaječarski, niški i borski okrug sa naše strane, a pogranični sa bugarske strane su: Vidin, Sofija i njen okrug, Ćustendil, Montana, Pernik. Jovanović je dodala da se sve informacije o projektima i uopšte o susedskom programu mogu naći na zvaničnom sajtu Ministarstva finansija. *„Tu možete da dobijete listu svih projekata koji su dobili donaciju, tu stavljamo sve naše aplikacione formulare kad god objavimo poziv“.* Kada je reč o raspodeli sredstava po organizacijama, kako kaže, lokalne samouprave, odnosno opštine u najvećoj meri prijavljuju projekte, ali i nevladine organizacije ne zaostaju za tim. *„Ujednačeno je prijavljivanje i javnih ustanova i naučnih institucija, kulturnih institucija, regionalnih agencija, regionalnih komora, pri čemu, recimo imamo najmanji odziv kod obrazovnih institucija. Recimo, iz osnovnih, srednjih škola i obdaništa javlja se mali broj ljudi. Tako da smo u ovoj godini, za 2008. godinu pokušali da više animiramo te institucije i zaista smo ove godine dobili nekoliko projekata iz nekoliko škola. Pri čemu moram takođe da napomenem da zdravstvene organizacije uopšte nisu aplicirale, iako susedski programi traju već tri godine*“. Na kraju je naglasila da je međususedska saradnja važna jer pomaže ravnomernom razvoju regiona i doprinosi njegovoj stabilnosti.

Pogledajte prezentaciju Maje Jovanović.

Суседски програм Бугарска – Србија

Одсек за програме прекограничне сарадње

Министарство финансија Републике Србије

• • •

Шта се дешавало са Суседским Програмом до сада?

Суседски програм 2004 – 2006

Представљен од стране Европске комисије Јула 2003

- До сада су објављена пет позива за прикупљање предлога пројеката
- У 2006. год. је почела имплементација са Grant шемама из 2004. год., када су објављена два позива: JSPF – фонд за мале пројекте и LCB – изградња капацитета на локалу
- У 2007. су објављена два позива за прикупљање предлога пројеката у оквиру буџета за 2005. год и то: JSPF - фонд за мале пројекте i SED - јачање економског развоја
- У 2008. је објављен један позив (обе компоненте заједно JSPF+ SED) у оквиру буџета за 2006. год и овај позив је тренутно у фази евалуације.

ТЕРИТОРИЈА ОБУХВАЋЕНА ПРОГРАМОМ

СРБИЈА ОКРУЗИ:

- Борски
- Зајечарски
- Нишавски
- Пиротски
- Јабланички и
- Пчињски

БУГАРСКА ОКРУЗИ:

- Видин
- Монтана
- Перник
- Ћустендил и
- Округ Софија са општинама: Годеч, Драгоман, Костинброд, Своге и Сливница

Број пријављених пројеката

Позив	Укупан број пријављених пројеката (Српски / Бугарски)		
	2006	2007	2008
JSPF	184 (103 / 81)	106 (37 / 69)	154
LCB/SED	123 (70 / 53)	133 (58 / 75)	

• • •

Број пријављених пројеката по окрузима JSPF 2006 / 2007

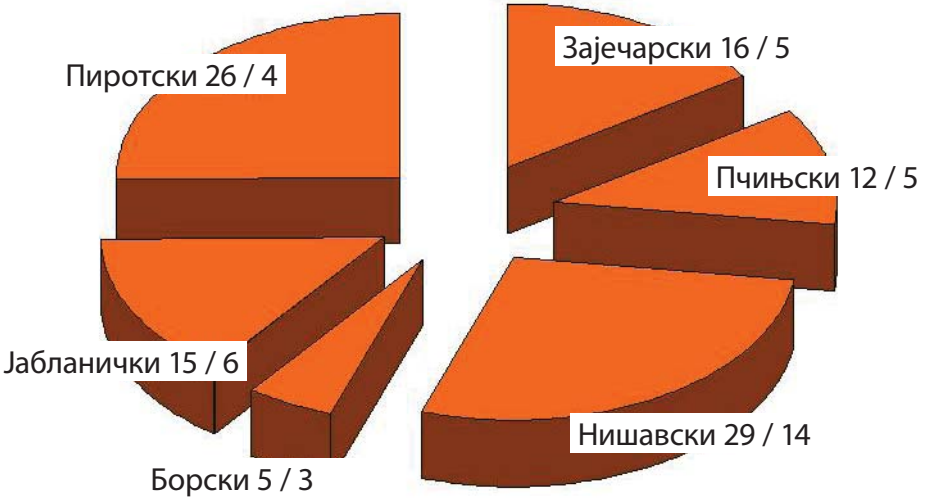

• • •

Број одобрених пројеката за финансирање по окрузима у JSPF 2006 / 2007

Број одобрених пројеката за финансирање по окрузима у LCB/SED 2006 / 2007

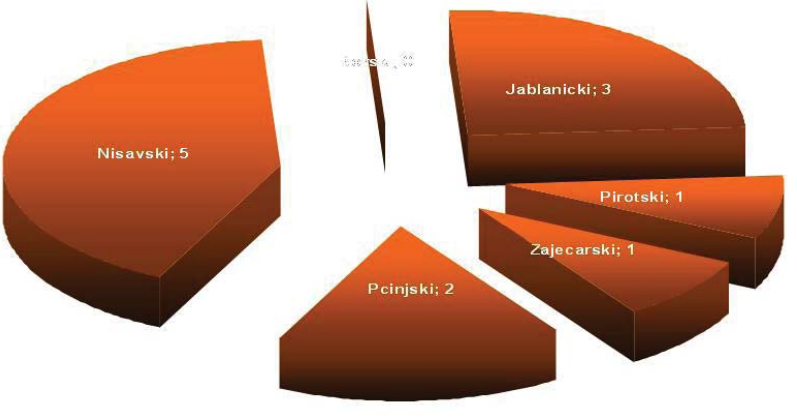

Све информације о пројектима можете прочитати на:
www.evropa.sr.gov.yu

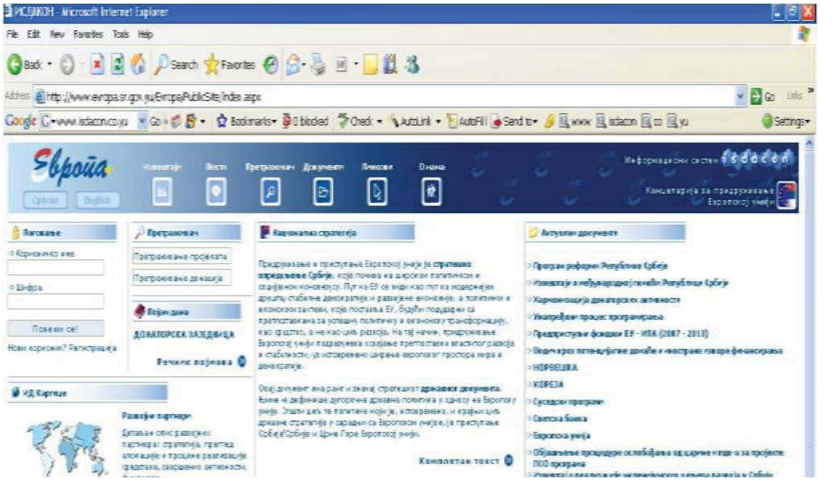

Расподела средстава по организацијама

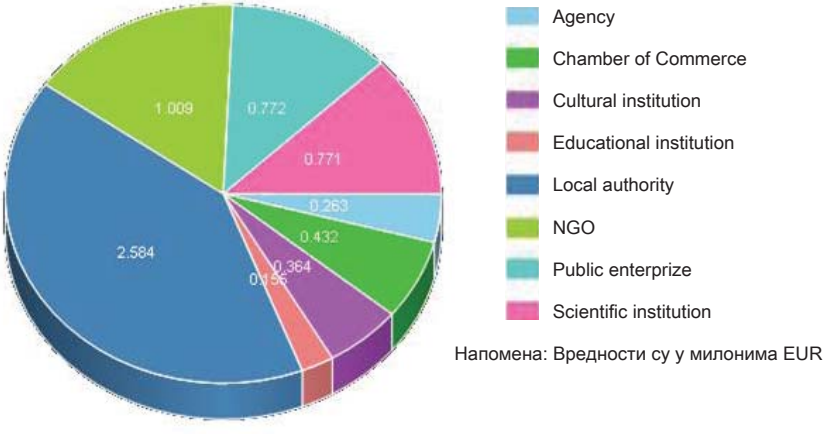

Напомена: Вредности су у милонима EUR

Одобрени пројекти у односу на посећивање наших радионица

Позив	Број одобрених пројеката		Број оних који су добили донацију, а посећивали су наше инфо радионице и workshop-ове
	2006	2007	
JSPF	10	5	90%
LCB/SED	12	6	72%

• • •

Комуникација

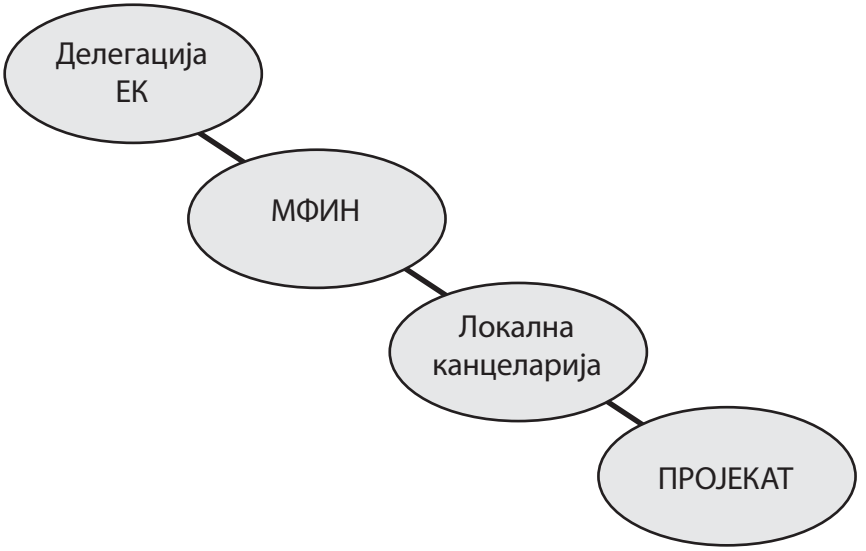

ИПА програми прекограничне сарадње 2007-2013

1. Мађ-Срб
2. Рум-Срб
3. Буг- Срб
4. Јадрански
5. СЕЕ
6. Хрв-Срб
7. БиХ- Срб
8. ЦГ-Срб

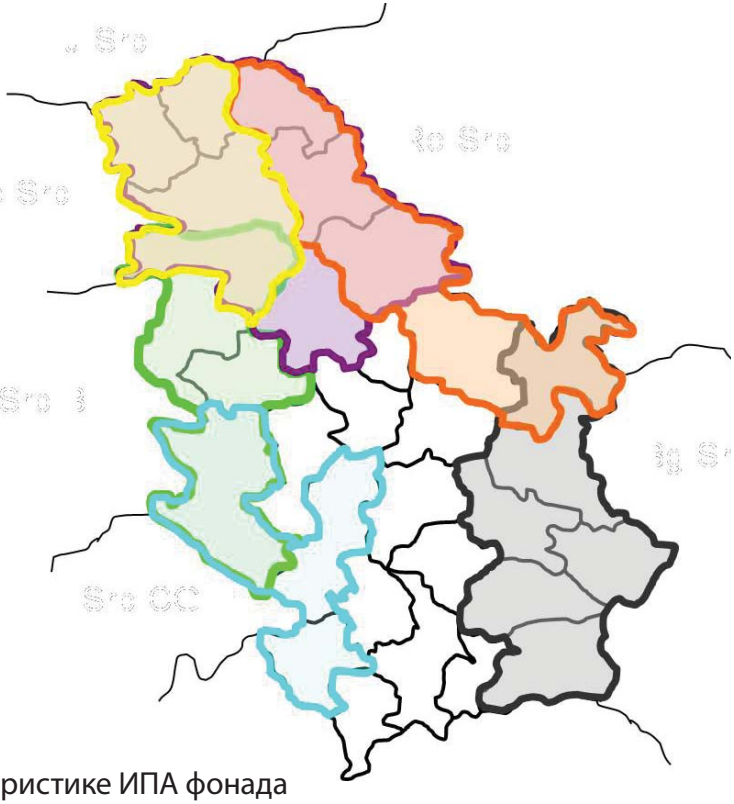

Главне карактеристике ИПА фонада

- Јединствени инструмент за претприступну помоћ намењен
  - земљама кандидатима за чланство у ЕУ (Хрватска, Турска) и
  - потенцијалним кандидатима за чланство у ЕУ (земље Западног Балкана)
- Србија – Бугарска (18 909 км2) 11.55 мил €

• • •

Ко може да се пријави?

- Органи власти на локалном и регионалном нивоу
- Јавна и комунална предузећа
- Привредне коморе
- НВО
- Образовне, културне и истраживачке установе
- Друштва и удружења у области туризма, културе, спорта и друге организације

Под којим условима?

- Непрофитно правно лице
- Регистрован и послује на територији обухваћеној програмом
- Има најмање једног прекограничног партнера
- Директно је одговоран за спровођење активности
- Поседује адекватно искуство, има директне и стабилне изворе финансирања
- Да није раније добио финасирање за активности наведене у предлогу пројекта

• • •

Контакти у Србији

Министарство финансија Републике Србије, Кнеза Милоша 20, Београд

Кристина Ашковић, Координатор Програма Бугарска - Србија
kristina.askovic@mfin.sr.gov.yu

Телефон: 011/ 3642-788

Локална канцеларија у Нишу:

Маја Јовановић, шеф локалне канцеларије,
mjovanovic@mier.sr.gov.yu

Телефон: 018/ 291-349

Локална канцеларија у Бору:

Василија Станић, шеф локалне канцеларије,
vstanic@mier.sr.gov.yu

Телефон: 030/ 458-296

Predstavnica Kancelarije za EU integracije Vlade Srbije Jelena Stevanov govorila je o modelu saradnje između Kancelarije za evropske integracije i civilnog društva u Srbiji. Stevanov je podsetila da su organizacije civilnog društva imale veliki značaj u peto- oktobarskim promenama, stvaranju demokratije i od jednog suparnika vlasti do 2000. godine, od 2000. godine, nevladine organizacije postaju partner vlasti koji inicira i kreira politiku u zemlji. Ona je rekla da još uvek ne postoji institucionalizovan odnos između Vlade Srbije i civilnog sektora. Postoji nekoliko tela koja se bave saradnjom sa OCD-om kao što su: Savet za saradnju predsednika Republike Borisa Tadića, Savet za evropske integracije i Kancelarija za evropske integracija koja ima posebno odeljenje koje se bavi saradnjom sa udruženjima. Stevanov je napomenula da je Kancelarija sa udruženjima građana potpisala Memorandum o saradnji čiji je cilj prepoznavanje civilnog društva ne samo kao učesnika već i vlasnika procesa EU integracija. Taj proces ne znači samo članstvo u EU već reformu Srbije koja će dovesti do članstva, precizirala je Stevanov. Srbiju očekuje vizna liberalizacija, dobijanje statusa kandidata, decentralizovana implementacija sredstava koja dolaze iz IPA fondova i za ostvarivanje toga neophodna nam je pomoć civilnog sektora, istakla je ona na kraju svog obraćanja.

Pogledajte prezentaciju Jelene Stevanov.

Saradnja Kancelarije za evropske integracije sa organizacijama civilnog društva

Jelena Stevanov

SEIO

• • •

Uloga organizacija civilnog društva u Srbiji

Istorijski pregled

- Organizacije civilnog društva su igrale vaznu ulogu u smeni režima Slobodana Miloševića
- U periodu od 2000. godine uloga NVO u društvu se menja - od suparnika vlasti postaju partneri vlasti

• • •

Tela za saradnju sa civilnim sektorom

- Savet za saradnju Predsednika Republike
- Savet za evropske integracije Vlade Srbije osnovan 4. septembra 2002. godine
- Kancelarija za evropske integracije

• • •

Zajedničke aktivnosti

- Priprema nacrta Zakona o nevladinim organizacijama
- NVO su učestvovale u izradi strateških dokumenata poput:

  Nacionalne strategije za smanjenje siromaštva

  Nacionalna strategija za reformu pravosuđa

  Nacionalna strategija za evropske integracije Srbije

  Nacionalna strategija za mlade
- Ministarstvo omladine i sporta i NVO koje zastupaju interese mladih podržali su brojne programe namenjene mladima, među kojima je i pomocija volonterizma kao vrste radnog iskustva
- Privredna komora Srbije je promovisala koncept korporativne socijalne odgovornosti u saradnji sa civilnim društvom

• • •

Mehanizmi finansiranja

- Po prvi put Memorandum o Budžetu za 2008. godinu predvideo je sredstva za civilni sektor
- Fond za razvoj civilnog sektora Izvršnog veća Vojvodine
- Fond za civilni sektor Grada Beograda

• • •

Saradnja Kancelarije i organizacija civilnog društva

- Memorandum o saradnji sa NVO u procesu evropskih integracija, potpisan 12. jula 2005. godine
  Svrha: Institucionalizacija saradnje između Kancelarije i NVO u procesu evropskih integracija
- Memorandum o saradnji sa Privrednom komorom Srbije, potpisan 2004.
- Memorandum o saradnji sa Univerzitetima u Srbiji, potpisan oktobra 2006.

• • •

Oblici saradnje

- Redovni kontakti i razmena informacija
- Zajednički projekti i aktivnosti
- Olakšavanje kontakta između NVO i potencijalnih donatora
- Organizovanje Dana Evrope i drugih kampanja u vezi sa EU
- Redovni sastanci organizovani od strane Kancelarije
- Davanje preporuka
- Učestvovanje predstvanika Kancelarije na predavanjima i treninzima koje oganizuju partnerske NVO

- Zajednicka organizacija konferencija i okruglih stolova
- Kancelarija objavljuje biltene namenjene civinom društvu
- Na sajtu Kancelarije postoji poseban korner posvecen civilnom društvu

• • •

Saradnja sa medijima

- Svakodnevna komunikacija sa medijima
- Organizovanje treninga za novinare (na lokalnom nivou)
- Konkurs za najbolji medijski prilog na temu EU integracija (u saradnji sa Delegacijom Evropske komisije u Srbiji)
- Press corner na sajtu Kancelarije

• • •

Hvala na pažnji

Zbog velikog interesovanja koje je izlaganje Sonje Vuković izazvalo na prvoj konferenciji u Beogradu, predsednica Regionalnog foruma udruga Slavonije i Baranje Sonja Vuković govorila je o izazovima i primerima dobre prakse u kontekstu iskustava Hrvatske kao zemlje kandidata za članstvo u EU i na skupu u Bujanovcu. Ona je napomenula da je Forum koalicija NVO organizovanih tako da jačaju društveni kapital i promovišu vrednosti građanskog društva u regionu Slavonije sa ciljem iniciranja saradnje između OCD-a, aktivnog učešća u procesu stvaranja razvojnih politika na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou, inicijacije i razvoja modela saradnje sa privatnim i javnim sektorom kao i zalaganje za stvaranje uslova infrastrukture za održivi razvoj OCD-a.

Neka od pitanja i odgovora koja su se čula tokom debate prenosimo integralno. Vlasnik radija EMA iz Bujanovca, Oliver Trajković pitao je da li se, i u kojoj meri, sve ovo što smo čuli, odnosi i na medije? Izvršni direktor Građanskih inicijativa Miljenko Dereta rekao je da mediji jesu delimično deo nevladinog sektora, to jest civilnog društva. *„To se odnosi i na medije, s tim što oni imaju biznis deo, koji je naravno, podržan nekim drugim tržišnim pravilima, ali, postoje ovde posebni programi koji su uvek vezani za medije, pre svega za nezavisne medije”.*

Predsednicu Regionalnog foruma udruga Slovenije i Baranje Sonja Vuković zanimalo je u kojoj meri organizacije sa ovog područja međusobno zajedno sarađuju na projektima? Ima li primera dobre prakse? Odgovor na ovo pitanje dala je predsednica ABC centra za mir, sigurnost i toleranciju iz Vranja Suzana Popović Irić koja je rekla da je *„problem u Pčinjskom okrugu taj što organizacije civilnog društva nemaju baš uspostavljene dobre mehanizme saradnje. Za razliku od te, rekla bih opšte slike, organizacija iz koje ja dolazim, ABC Centar uglavnom radi projekte gde imamo bar jednog partnera. Tako smo do sada imali nekoliko, možda i desetak, vrlo uspešnih projeka-*

ta, gde smo radili partnerski. Radili smo i velike projekte, recimo sa „Generatorom" iz Vranja, koji je finansirala Evropska agencija za rekonstrukciju, odnosno Evropska unija. Ali mislim da bi više razgovora na tu temu doprinelo da se na tom planu krene organizovanije, da više organizacija zajednički aplicira za programe i da ovo što smo maločas rekli, svako u toj priči radi svoj posao. Mislim da je to nešto što zaista nedostaje Pčinjskom okrugu".

Lidija Stojković iz Civilnog resurs centra iz Bujanovca je dodala da organizacije sa juga Srbije tek sada „hvataju zalet". *„Tako smo ovde oformili mrežu, to jest koaliciju lokalnih nevladinih organizacija, u kojoj je zasad*

oko dvadesetak organizacija. U okviru toga smo pripremili 15 projekata. To je za nas mali korak, „a veliki za čovečanstvo", mislim, za ovu zajednicu. Sastajemo se svakog meseca, a naši budući koraci su sračunati na partnerstvo, tako da ćemo sada konkurisati za krupnije projekte. Moram da kažem da stvaranje ove koalicije umnogome pomaže razmeni iskustava, razmeni informacija i postizanju viših ciljeva. Od opštine Bujanovac smo zatražili jednu zajedničku prostoriju u kojoj bi se okupljali i radili. Verujem da bismo sa tim udruženjem u skorijoj budućnosti uradili mnogo".

Direktor biblioteke u Bujanovcu Galip Bećiri je istakao da, kao direktor biblioteke, nikako ne može da dođe do ministra kulture, *"a hteo bih da ga upoznam sa problemima, sa malim fondom knjiga. Pošto je tu predstavnik Koordinacionog tela želeo bih da preko njih uspostavim kontakte i da ministra upoznam sa našim problemima*". Predstavnica Koordinacionog tela za opštine Bujanovac, Preševo i Medveđa Danijela Nenadić rekla je da *„Koordinaciono telo čini sve da poveže različite institucije iz ove tri opštine sa resornim ministarstvima kao i sa ministarstvom kulture u kome su ljudi koji su spremni da pomognu. Zato Vas molim da preko kancelarije u Bujanovcu uputite zvaničan poziv koji ćemo mi proslediti. Znam da ste to već radili, ali sada je druga situacija. Uputite poziv",* rekla je Nenadić.

Spisak učesnika/ca javne debate u Bujanovcu

1	Miljenko Dereta	Izvršni direktor Građanskih inicijativa	Beograd
2	Šaip Kamberi	Predsednik Opštine Bujanovac	Bujanovac
3	Sonja Vuković	Predsednica Regionalnog foruma udruga Slavonije i Baranje	Osijek, Hrvatska
4	Danijela Nenadić	Savetnica direktora Koordinacionog tela Srbije za opštine Preševo, Bujanovac i Medveđa	Beograd
5	Maja Jovanović	Ministarstvo finansija, Lokalna kancelarija u Nišu - Susedski program Bugarska - Srbija	Niš
6	Jelena Stevanov	Kancelarija za evropske integracije Vlade Republike Srbije	Beograd
7	Suzana Popović	ABC Centar	Vranje
8	Radoman Irić	B92	Vranje
9	Zoran Dimitrijević	Sportski centar Mladost	Bujanovac
10	Oliver Trajković	EMA radio	Bujanovac
11	Zoran Tilinek	Nexus	Vranje
12	Mihailo Mitić	Poreska uprava	Vranje
13	Fejzuli Fejzi	Potpredsednik Skupštine Opštine Bujanovac	Bujanovac
14	Aslani Ali	Odsek odbrane za vanredne situacije	Bujanovac
15	Manojlović Jovica	Pokret za Trgovište	Trgovište
16	Jovanović Vojkan	Ministarstvo finansija - CBC	Niš
17	Behlul Nasufi	CMO Preševo	Preševo
18	Seljami Bektaši	Koordinaciono telo za Preševo, Bujanovac i Medveđu	Bujanovac
19	Ramadan Demirović	FK Zufo	Bujanovac
20	Enver Idić	Romski centar za demokratiju	Bujanovac

21	Ibro Idić	Udruženje Roma Bujanovac	Bujanovac
22	Dejan Cvetković	Katastar	Preševo
23	Miroslava Stanić	RTV Vranje	Vranje
24	Nenad ilić	Regionalni razvojni centar Vranje	Vranje
25	Darko Tomić	TV 017	Vranje
26	Vjolca Sadiki	Dom kulture	Bujanovac
27	Sevdailj Hiseni	Perspektiva	Bujanovac
28	Faruk Daliu	RTV Bujanovac	Bujanovac
29	Fisnike Rexhepi	Perspektiva	Bujanovac
30	Samire Velihi	Perspektiva	Bujanovac
31	Nebojša Selistarević	Grad Vranje	Vranje
32	Ana Mikić	NTV 017	Vranje
33	Burnan Nalili	Okružni zatvor	Bujanovac
34	Života Matić	Politika	Bujanovac
35	Lidija Stojković	CRC	Bujanovac
36	Dragan Jovanović	Generator	Vranje
37	Kenan Rašitović	O.F.E.R.	Bujanovac
38	Nedžad Beljulji	RTV Spektri	Bujanovac
39	Iljaz KASUMI	RTV Bujanovac	Bujanovac
40		RTV Bujanovac	Bujanovac
41	Danijela Stanković	DFID	Bujanovac
42	Galip Bećiri	Direktor biblioteke	Bujanovac
43	Slađana Majdak	BETA	Beograd
44	Ismail Pajaziti	Sekretar Opštinskog Veća	Bujanovac

45	Ivan Tomić	TV FOX	Beograd
46	Abdula Memeti	PRESS CENTAR	Bujanovac
47	Salim Demirović	RHC	Bujanovac
48	Musliju Šefket	Perspektiva	Bujanovac
49	Dušan Krivec	PG Mreža	Beograd
50	Bratislav Stamenković	DAI	Vranje
51	Nenad Tošković	P U Naša radost	Bujanovac
52	Maša Tilinek	Generator	Vranje
53	Srđan Ilić	TV FOX	Vranje
54	Dejan Ilić	RTV 017	Vranje
55	Džahid Ramadani	RTV Bujanovac	Bujanovac
56	Isuf Memeti	RTV Aldi	Preševo
57	Dejan Kostić	Okružni zatvor	Vranje
58	ReEXIP ILAZI	USAID DDES	Vranje
59	Dragoslav Žebeljan	PG Mreža	Beograd
60	Marko Stevanović	PG Mreža	Beograd
61	Martin Brooks	Šef kancelarije OSCE u Bujanovcu	Bujanovac
	U ime organizatora, Građanskih inicijativa:		
1	Dubravka Velat	Građanske inicijative	Beograd
2	Dejana Mitev	Građanske inicijative	Beograd
3	Suzana Đorđević	Građanske inicijative	Beograd
4	Marko Danon	Građanske inicijative	Beograd

Okrugli sto u Novom Sadu,

5. novembar 2008. godine

PROGRAM

10:30 - 11:00	Registracija
11:00 - 11:05	Pozdravna reč ***Ana Segedinski***, direktorka Fonda za razvoj neprofitnog sektora AP Vojvodine
11:05 - 11:20	Predstavljanje iskustava Poljske, Makedonije i Hrvatske sa Prve konferencije: ***Miljenko Dereta***, izvršni direktor Građanskih inicijativa
11:20 - 11:40	***Bojana Milićević****, Ministarstvo finansija, Koordinatorka Susedskog programa Mađarska – Srbija (oblici saradnje sa NVO na lokalnom nivou)*
11:40 - 12:00	***Jelena Stevanov***, Kancelarija za EU integracije Vlade Republike Srbije - Model saradnje između Kancelarije za evropske integracije i civilnog društva u Srbiji
12:00 - 12:10	***Igor Bajić,*** Kancelarija za evropske poslove Izvršnog veća AP Vojvodine
12:10 – 13:30	Diskusija
13:30	Ručak za sve učesnike/ce

Izveštaj sa događaja

Zaključak okruglog stola koji je 5. novembra 2008. godine održan u Novom Sadu bio je da država i NVO mogu da rade zajedno i "dopunjuju se" kako bi se građani što aktivnije uključili u proces promena i evropskih integracija**.** Skupu u tom gradu prisustvovalo je oko 60 predstavnika institucija, civilnog sektora i fondova kao i brojni predstavnici lokalnih medija. Objašnjavajući ciljeve projekta CIDEC, izvršni direktor Građanskih inicijativa Miljenko Dereta rekao je da je svrha projekta da građani prepoznaju svoj neposredni interes u procesu evropskih integracija. *"Proces promena je dugotrajan, ali nezaustavljiv"*, naveo je on i dodao da je iskustvo drugih zemalja dragoceno kako bi se izbegle zamke i greške koje su one u tom procesu učinile. Dereta je istakao da dosadašnja praksa pokazuje da država i NVO mogu raditi zajedno, dopunjavati se kako bi se građani što aktivnije uključili u proces promena i evropskih integracija koje su pred nama. Istakao je i da je cilj projekta da se građani što bolje informišu o tome na koje načine mogu pomoći i uključiti se u evropske integracije. Citirajući direktora Centra za evropsku strategiju "*demos EVROPA*" Pavela Svijebodu iz Poljske da je pristupanje EU najsveobuhvatnija promena režima koja je do sada izvedena u modernom svetu, Dereta je istakao da je potreban društveni i politički konsenzus da nam je Evropa cilj. Prema njegovim rečima Poljska je u ovaj proces uključila sve socijalne partnere, sindikate, udruženja poslodavaca, komore. Slovenija je objavila konkurs za NVO koje žele da učestvuju u dijalogu sa državom, a kroz budžet je definisala i sve oblike pomoći koji se daju NVO. Hrvatska je primer za ceo region, objasnio je Dereta. Osim dva zakona o NVO, Hrvatska je oformila i Fondaciju koja po jasnim kriterijumima dodeljuje sredstva NVO. Ova fondacija se finansira 50% iz sredstava lutrije ove zemlje. Takođe, Dereta je istakao i da je u Skupštini Srbije, nakon sedam godina, u procesu usvajanja novi Zakon o udruženjima.

Direktorka Fonda za razvoj neprofitnog sektora AP Vojvodina i koorganizatorka skupa Ana Segedinski podsetila je da je Skupština APV, 2003. godine, formirala Fond za razvoj neprofitnog sektora kako bi stvorila što povoljniji društveni ambijent za razvoj građanskih organizacija u Vojvodini. Time je, kako kaže, data podrška nevladinom sektoru, izgradnji građanskog društva, vladavini prava, društvenoj solidarnosti, poštovanju različitosti, mirnom rešavanju konflikata, razmeni iskustava i znanja kao i međusektorskoj saradnji. Ona je rekla da je Fond do sada organizovao šest tematskih konkursa s ciljem finansiranja i sufinansiranja predloga projekata udruženja građana, nekoliko javnih rasprava, okruglih stolova, tribi-

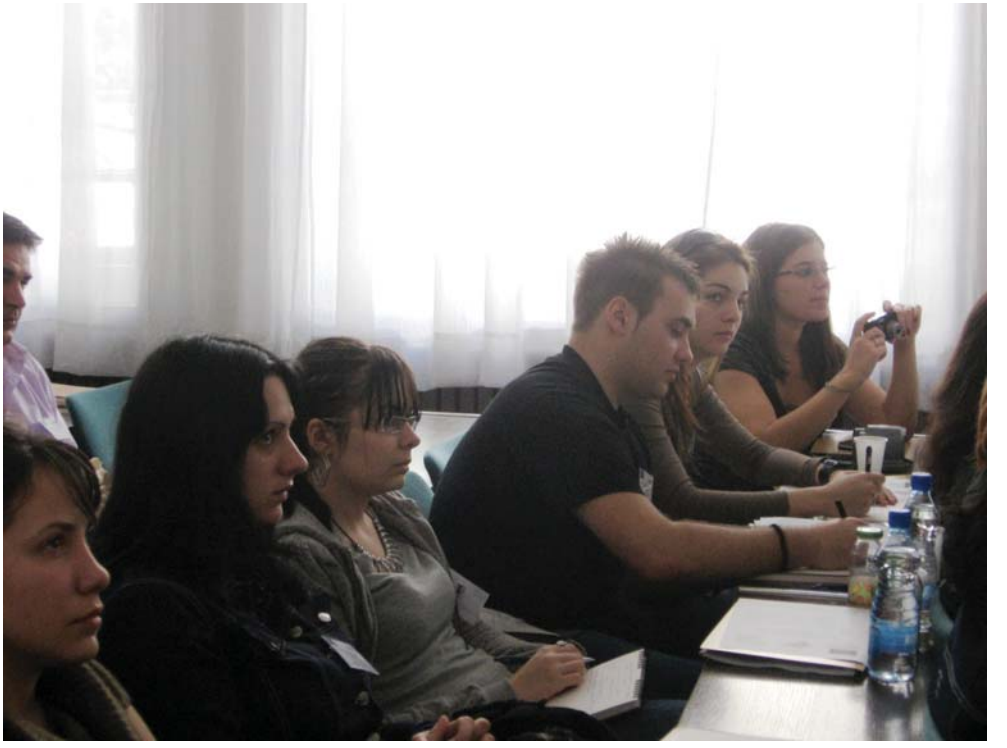

na, debata i konferencija i dodala da su vrata Fonda uvek otvorena za sva pitanja, predloge ali i sugestije. Ona je dodala da je jedan od programskih zadataka Fonda demokratizacija društva a ova debata je jedan od načina da se pokrenu demokratski procesi. Fond je primer kako institucije mogu biti u funkciji razvoja i podrške nevladinom sektoru.

Koordinatorka programa međususedskih odnosa Ministarstva finansija Srbije Bojana Milićević govorila je o programima prekogranične saradnje sa Mađaraskom, Rumunijom, Bugarskom, Bosnom i Hercegovinom, Hrvatskom i Crnom Gorom. Ona je rekla da ovaj program ima za cilj da pomogne građanima da se uključe u evropske integracije na taj način što će se postići ravnomerni i održiv društveno-ekonomski razvoj regiona, približiti i upoznati zemlje nečlanice sa praksom i procedurama EU, zajednički angažovati na projektima kako bi se rešavali problemi i obezbediti veća sigurnost u pograničnom pojasu. Imajući u vidu da su u našem okruženju sve zemlje ili članice Evropske unije ili kandidati za članstvo, prekogranična saradnja ima veliki značaj, ponovila je Milićević i dodala da svi oni koji budu radili projekte prekogranične saradnje imaju otvorena vrata i iskustvo koja će predstavljati komparativnu prednost kada postanemo zemlja kandidat, a potom i članica Evropske unije. „Prednost prilikom prekogranične saradnje, kada je reč o Srbiji, je to što i zemlje u okruženju imaju slične probleme kao i mi, a koji se, pre svega, ogledaju u velikoj nezaposlenosti, zastareloj tehnologiji, neefikasnosti u poslovanju i ekologiji. Dobrobit prekogranične saradnje se ogleda, pre svega, u ekonomskom razvoju i podršci razvoju poslovanja, zatim kroz uvođenje savremenih metoda, opreme i informacionih tehnologija u poslovanju i razvoju regionalnih proizvoda. Takav vid saradnje može da obezbedi i pozitivne rezultate u zaštiti životne sredine i smanjenju zagađenja, rešavanje problema gradskih i regionalnih deponija, ali i da definiše pravnu pomoć diskriminisanim grupama, poboljša međuetničke odnose i zaštiti kulturna nasleđa“, objasnila je Milićević. Većem učešću u prekogra-

ničnoj saradnji, kako je rekla, problem predstavljaju nedostatak kvalitetnih projekata ali i neinformisanost o postojanju i načinu funkcionisanja fondova Evropske unije. Ipak koliki je značaj Programa međususedskih odnosa pokazuje i činjenica da se obezbeđuju bespovratna sredstva (85% grant:15% kofinansiranja IPA), projekti se sprovode po pravilima EU a omogućena je i saradnja sa zemljama susedima, dodala je Milićević. Pogledajte prezentaciju Bojane Milićević.

Програми прекограничне сарадње (2007-2013) у Србији

Нови Сад, 5. новембар 2008

• • •

ИПА програми прекограничне сарадње 2007-2013

Мађ-Срб

Рум-Срб

Буг- Срб

Јадрански

СЕЕ

Хрв-Срб

БиХ- Срб

ЦГ-СРБ

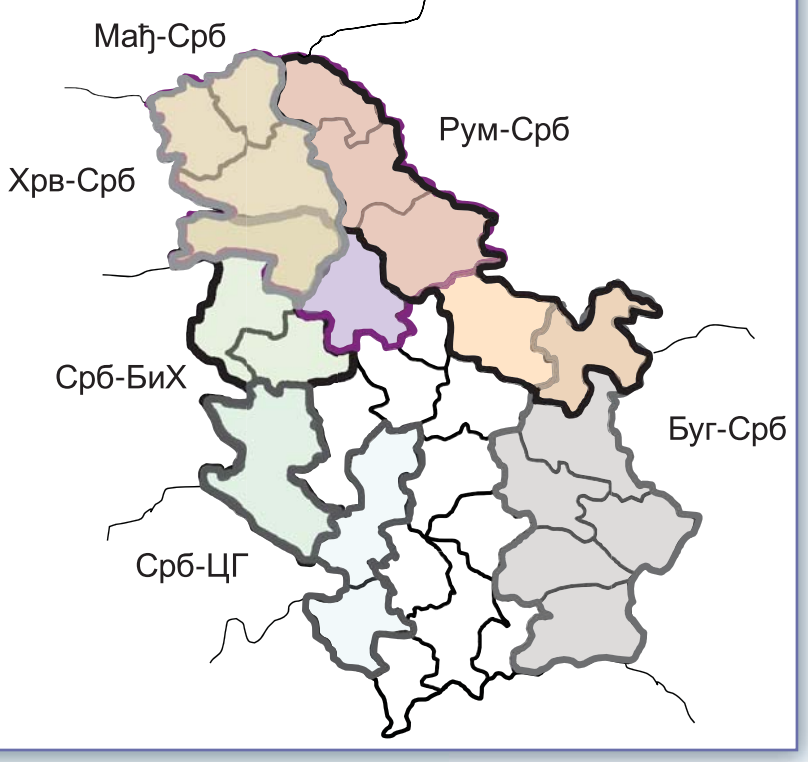

Мађарска-Србија
ИПА програми прекограничне сарадње 2007-2009

Годишњи буџет

2007 - 4 032 500

2008 - 6 889 525

2009 - 7 530 765

УКУПНО 18 452 790

Информативни центар:
Суботица

Област обухваћена програмом:

- Западно-бачки округ
- Северно-бачки округ
- Северно-банатски округ
- Јужно-бачки округ
- Средње-банатски округ
- Јужни Банат и Срем као прикључени региони

Румунија - Србија
ИПА програми прекограничне сарадње 2007-2009

Годишњи буџет
2007 - 4 274 252
2008 - 7 302 563
2009 – 7 982 247
УКУПНО 19 559 062

Антена:
Вршац

Област обухваћена програмом:
- Северно-банатски округ
- Средње-банатски округ
- Јужно-банатски округ
- Браничевски округ
- Борски округ

Бугарска - Србија
ИПА програми прекограничне сарадње 2007-2009

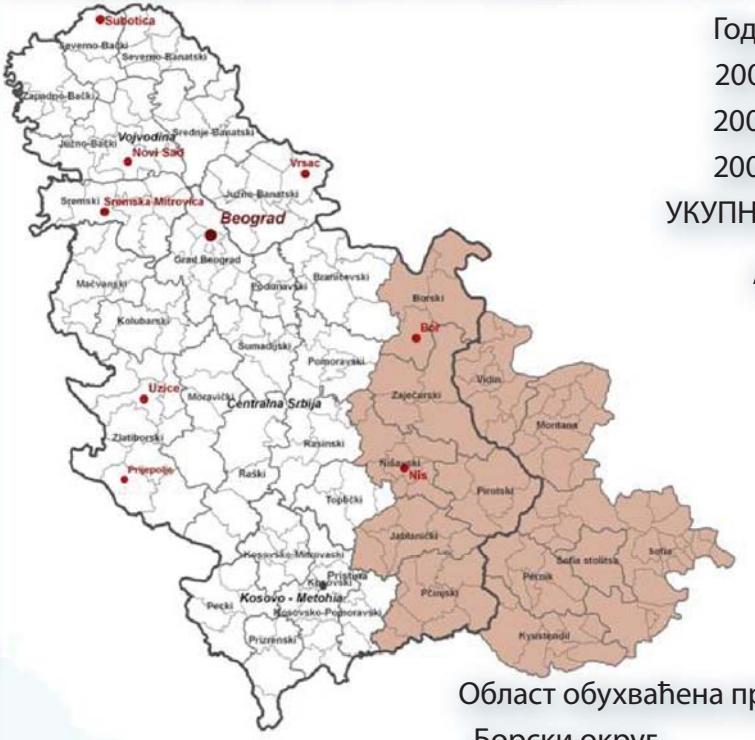

Годишњи буџет
2007 - 2 524 310
2008 - 4 312 780
2009 - 4 714 194
УКУПНО 11 551 284

Антена: Ниш

Област обухваћена програмом:
- Борски округ
- Зајечарски округ
- Нишавски округ
- Пиротски округ
- Јабланички округ
- Пчињски округ

Хрватска-Србија
ИПА програми прекограничне сарадње 2007-2013

Годишњи буџет: 1.8 мил €

- Хрватска: 0.8 мил €

Србија: 1 мил €

Антена:
Сремска Митровица

Србија – Хрватска (11 703км2)

Окрузи:
Севернобачки
Западнобачки
Јужнобачки
Сремски

Србија-БиХ
ИПА програми прекограничне сарадње 2007-2013

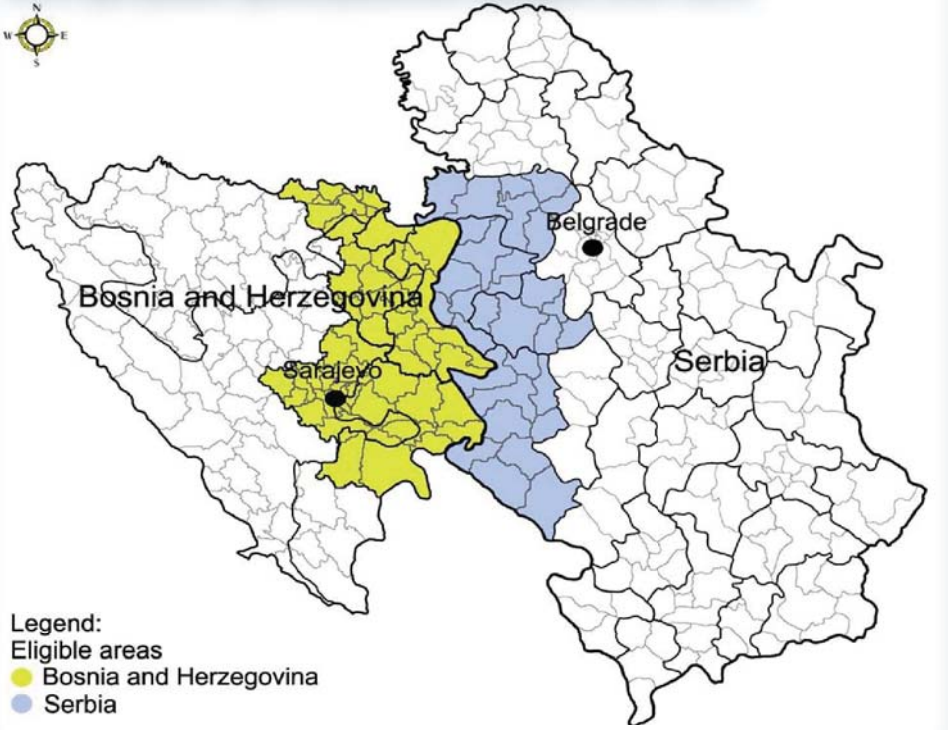

Годишњи буџет:

1,8 мил евра

БиХ: 0.7 мил €

Србија: 1.1 mil €

Заједнички технички секретаријат: Ужице

Србија – БиХ (15 370 км2)

Окрузи:

Сремски

Мачвански

Колубарски

Златиборски

Србија-Црна Гора
ИПА програми прекограничне сарадње 2007-2013

Годишњи буџет: 1.1 мил €

- ЦГ: 0.6 мил €
- Србија: 0.5 мил €

Заједнички технички секретаријат: Пријепоље

Србија - Црна Гора (10 063 км2

Окрузи:
Златиборски
Рашки

Програми прекограничне сарадње у Србији

- Подршка ЕУ за сарадњу пограничних региона земаља чланица и земаља изван ЕУ које се са њима граниче

Циљеви:

- Постизање равномерног и одрживог друштвено економског развоја региона
- Приближавање и упознавање земаља нечланица са праксом и процедурама ЕУ
- Заједничко ангажовање на пројектима како би се заједнички решавали проблеми
- Обезбеђење веће сигурности у пограничном појасу

• • •

Значај програма прекограничне сарадње

- Бесповратна средства (85% грант: 15% кофинансирање IPA)
- Пројекти се спроводе по правилима ЕУ – припрема за структурне фондове
- Сарадња са земљама суседима

• • •

Приоритети

1. ИНФРАСТРУКТУРА

2. ПРИВРЕДА, ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРА

• • •

Хвала на пажњи!

• • •

Контакт

www.evropa.gov.rs

cbc@mfin.gov.rs

Bojana.milicevic@mfin.gov.rs

Fax: (+38111) 36 12 230

Министарство финансија

Сектор за програмирање и управљање фондовима ЕУ
и развојном помоћи

Кнеза Милоша 20

11000 Београд

Србија

Predstavnica Kancelarije za EU integracije Vlade Srbije Jelena Stevanov rekla je da je Kancelarije za evropske integracije potpisala Memorandum o saradnji sa predstavnicima 74 nevladine organizacije u Srbiji i dodala da nažalost Kancelarija nema sredstva iz kojih bi finansirala projekte NVO ali da očekuje veliku pomoć civilnog sektora u evropskim procesima. Ona je rekla i da su prvi put ove godine predviđena sredstva za finansiranje NVO i u tom smislu napomenula da se Kancelarija drži dva kriterijuma u saradnji sa organizacijama civilnog društva: da organizacija postoji dve godine i da ima projekat koji se bavi evropskim integracijama.

Skupu se obratio i savetnik za evropske integracione procese u Kancelariji za evropske poslove Izvršnog Veća AP Vojvodine Igor Bajić koji je govorio o mogućnostima prekogranične saradnje i važnosti evropskih integracija. On je rekao da su aktivnosti Kancelarije, sa ciljem da naša zemlja što pre uđe u Evropsku uniju, zasnovane na principu „tri stuba – prvi: promocija evropskih ideja, drugi: aktivnosti u vezi sa korišćenjem evropskih predpristupnih i razvojnih fondova i treći: regionalna saradnja sa regionima, gradovima i opštinama zemlja članica Evropske unije".

Bajić je naglasio da je „treći stub", odnosno regionalna saradnja, veoma značajan, jer se na taj način direktno stupa u kontakt sa institucijama Evropske unije i njenim strukturnim i kohezionim fondovima.

I u Novom Sadu učesnici su se interesovali za najrazličitija pitanja - od načina finansiranja udruženja građana u regionu, procedura koje su zemlje okruženja i udruženja morala da ispune na putu ka Evropskoj uniji, državnih tela za saradnju sa organizacijama civilnog društva. Učesnike/ce je zanimala i međususedska saradnja kao i mogućnost apliciranja za nove projekte. Mnogi su se interesovali i za Zakon o udruženjima, volontiranju a bilo je i pitanja koja su bila u vezi sa umrežavanjem organizacija u cilju poboljšanja saradnje, međususedskog dijaloga, uspostavljanja poverenja i građenja novih partnerskih odnosa kako na nivou Srbije tako i na nivou celog regiona. Izdvajamo neka od pitanja i odgovore: Učesnice/ke okruglog stola zanimala su sredstva iz IPA fonda. Tim povodom, koordinatorka programa međususedskih odnosa Ministarstva finansija Srbije Bojana Milićević je najavila da će IPA program koji kreće od sledeće godine uključiti ceo pogranični region Srbije. *„Susedski programi između Mađarske, Rumunije i Bugarske traju već tri godine. Od ove godine smo otvorili nove kancelarije u Sremskoj Mitrovici za susedski program ka Hrvatskoj, u Užicu za susedski program ka Bosni i Hercegovini, Prijepolju za susedski program ka Crnoj*

Gori, u Nišu je kancelarija za program između Bugarske i Srbije, u Vršcu između Rumunije i Srbije i u Subotici za program između Mađarske i Srbije. Ono što je karakteristično za ove IPA fondove jeste da je trošenje ovih sredstava vrlo blisko trošenju strukturnih fondova, pri čemu nažalost nema avansiranja. Mi smo sad u pregovorima i trudimo se da izdejstvujemo da se neki deo avansa ipak uplati na organizacije koje prijave projekat. Do sada je srpska strana imala milion evra i pravila se lista srpskih projekat tako da, recimo, prvih deset koji su rang listi, dobiju donaciju. Isto to su radili i recimo Bugari sa njihove strane, pri čemu su oni imali četiri miliona evra da troše s obzirom na to da su u Evropskoj uniji. Sada ćemo u ovom IPA fondu imati pet miliona i praviće se zajednička lista projekata. S obzirom na to da recimo Bugari imaju malo više iskustva u pisanju projekta i da imaju pripremljene projekte možda i za naredne tri, četiri godine, apelujem na naše organizacije da se potrude i prijave što više projekta jer se bojim da će apsorpcija sredstava uglavnom otići ka Bugarima, a ne nama".

Na pitanja o finansiranju NVO iz državne kase, predstavnica vladine kancelarije za evropske integracije Jelena Stevanov je rekla da je pozitivna ocena to da je Memorandum o budžetu za 2008. godinu, po prvi put predvideo i sredstva za civilni sektor. Ona je dodala i da, osim Memoranduma, postoje brojni izvori finansiranja poput

Izvršnog veća Vojvodine koje je osnovalo svoj Fond za razvoj neprofitnog sektora, zatim Fond za civilni sektor grada Beograda.

Na kraju događaja u Novom Sadu izneto je očekivanje da će do kraja novembra Skupština Srbije usvojiti Zakon o Udruženjima kao i da su u toku razgovori o Kancelariji za NVO pri Vladi Srbije. Učesnici/ce su bili obavešteni i o načinu na koji će biti regulisani pristupi državnom budžetu, pregovorima oko pravljenja Fond-a za dodelu sredstava ali i kako da se pomogne NVO da premoste finansijske probleme koje svaki evropski projekat nosi sa sobom kako bi se proces evropskih integracija ubrzao i bio efikasan.

Spisak učesnika/ca debate u Novom Sadu

	IME I PREZIME	ORGANIZACIJA / INSTITUCIJA	GRAD
1	Miljenko Dereta	Izvršni direktor Građanskih inicijativa	Beograd
2	Bojana Milićević	Ministarstvo finansija	Beograd
3	Jelena Stevanov	Kancelarija za evropske integracije	Beograd
4	Ana Segedinski	Fond za razvoj neprofitnog sektora APV	Novi Sad
5	Igor Bajić	Savetnik u kancelariji za EU poslove	Novi Sad
6	Vojislava Subotić	Aktiv žena NERADIN	Neradin
7	Snežana Stanković	Pokrajinski sekretariajt za sport i omladinu	Novi Sad
8	Ferenc Fabrik	ESPERANCA	Novi Sad
9	Stanko Zečević	OŠ Svetozar Miletić	-
10	Nada Bašić	Udruženje građana Alchajmer	Sr. Kamenica
11	Slobodanka Suvačarov	Udruženje građana Alchajmer	Sr. Kamenica
12	Damir Krkobabić	Ekumenska humanitarna organizacija	Novi Sad
13	Ljiljana Jerkov	Opština Sremski Karlovci	Sr. Karlovci
14	Jadranka Pjevac	Asocijacija za obnovu i razvoj SK.ARSK Sr. Karlovci	Sr. Karlovci
15	Dr Tivatar Tot	Skupstina APV Odbor za evropske integracije i međunarodnu međusaradnju	Novi Sad
16	Veselina Pelagić	SFS Centar	Novi Sad
17	Dino Toplica	MATICA AŠKALIJA	Novi Sad
18	Farkaš Ištvan	Fond KONA	-
19	Radmila Anić	MAJČINA KOLEVKA	Subotica
20	Ljubica Krnjajić	Vatrogasni savez grada Novog Sada	Novi Sad
21	Snežana Rakas	Prvo udruženje za ekologiju i zastitu od dejstva vatre ECOFIRE	Novi Sad

22	Černik Terez	Asocijacija za razvoj opštine Mali Iđoš	Mali Iđoš
23	Gordana Radulović	Asocijacija za razvoj opštine Mali Iđoš	Mali Iđoš
24	Sava Vasiljević	Društvo VIDOVDAN	Vrdnik
25	Vasilije Jovanović	Društvo VIDOVDAN	Vrdnik
26	Dušan Jovanović	Romski Ton - Rromano Tono	Vrdnik
27	Stanka Janković	Romski resursni centar ekumenske humanitarne organizacije	Novi Sad
28	Svetlana Rackov-Ješić	MDSJK Zrenjanin	Zrenjanin
29	Eva Tikvicki	Fond SFS Centar	Novi Sad
30	Dejan Kovačević	Pokrajinski sekretarijat za omladinu i sport	Novi Sad
31	Goran Bošović	Služba za upravljanje ljudskim resursima IV APV	Novi Sad
32	Nenad Nikolić	Asocijacija za razvoj Tomaševac	Tomaševac
33	Vesna Krčmar	Narodni univerzitet Božidar Adžija	Novi Sad
34	Nada Dabić	Esperanca Novi Sad	Novi Sad
35	Aleksandra Panović	Udruženje distrofičara i srodnih oboljenja JBO	Novi Sad
36	Milica Mima Ružičić Novković	Centar Živeti Uspravno	Novi Sad
37	Jelena Zlojutro	Pokrajinski sekretarijat za lokalnu samoupravu	Novi Sad
38	Maja Pavlica	Udruženje novinara EKO VEST	Novi Sad
39	Sofija Pualić-Špeko	EKO POKRET PLAVI DUNAV	Novi Sad
40	Gizela Štanjo-Tot	Redakcija MAGYAR SZO	Novi Sad
41	Zoran Jovanović	NVO Grupa za razvojne projekte	Novi Sad
42	Mirjana Pušin	Novosadska novinaraska škola	Novi Sad
43	Vera Ćurčić	PKV	Novi Sad
44	Klara-Toth Glemba	Pokrajinski sekretarijat za socijalnu politiku i demografiju	Novi Sad

45	Dragana Baboj	EKO POKRET PLAVI DUNAV	Novi Sad
46	Đula Halas	MAĐAR SO	Novi Sad
47	Spomenka Zelenović	Pokrajinski sekretarijat za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova	Novi Sad
48	Mariana Olar	RNS Rumunska redakcija	Novi Sad
49	Marko Stevanović	PG Mreža	Beograd
50	Zorica Badnjar	RTV MOST	Novi Sad
51	Milica Lakobrija	Fakultet za menadžment	Novi Sad
52	Slaviša Lazić	Fakultet za menadžment	Novi Sad
53	Smiljana Marinković	Fakultet za menadžment	Novi Sad
54	Sara Dereta	Fakultet za menadžment	Novi Sad
55	Tamara Maksimović	Fakultet za menadžment	Novi Sad
56	Stanislava Smiljanjić	Fakultet za menadžment	Novi Sad
57	Kovač K. Aron	Fakultet za menadžment	Novi Sad
	U ime Građanskih inicijativa		
1	Dubravka Velat	Građanske inicijative	Beograd
2	Dejana Mitev	Građanske inicijative	Beograd
3	Suzana Đorđević	Građanske inicijative	Beograd
4	Branislav Lovrenski	Građanske inicijative	Beograd

Sledeći ciklus događaja u okviru CIDEC programa zakazan je za 28. 11. 2008. godine u konferencijskoj sali Narodne banke Srbije u Beogradu. Tema konferencije je ***„Institucionalni oblici i mehanizmi učešća građana i građanki u procesu evropskih integracija“.*** Na konferenciji je planirano da govore predstavnik delegacije Evropske komisije u Republici Srbiji, predstavnik/ca Kancelarije za Evropske integracije Vlade Republike Srbije, predstavnica Ministarstva finansija Republike Srbije, direktorka programa za Evropske politike i građansko učešće Instituta za otvoreno društvo iz Sofije Assya Kavrakova, izvršni direktor Fondacije za razvoj civilnog društva iz Rumunije Ionut Sibian i Nadia Ćuk ispred Kancelarije Saveta Evrope u Beogradu. Na konferenciji se očekuje učešće oko 40 predstavnika domaćih institucija, civilnog društva, donatora i zvaničnika zemalja članica Evropske unije. Nakon međunarodne konferencije, planirana su i dva okrugla stola. Detaljan izveštaj o narednom ciklusu događaja će biti predstavljen u drugoj publikaciji.

Uporedna analiza iskustava saradnje nevladinog sektora i javne administracije u procesu evropske integracije

Docent dr Tanja Miščević
Fakultet političkih nauka
Univerzitet u Beogradu

Gala

Izgradnja parnerstva između nevladinog sektora i javne administracije u procesu evropske integracije – neka iskustva

Proces pristupanja države Evropskoj uniji (EU) je proces velikih reformi u društvu i državi, ali je ovo takođe, posebno za države u tranziciji, i ključni mehanizam ili instrument kojim se ostvaruje prelazak iz jednog pravnog, ekonomskog i političkog sistema u drugi. Takođe, ovaj proces ne podrazumeva samo uključivanje u Uniju koje se odnosi samo vlade ili državne uprave država, niti pak njihovih parlamenata, već se ovaj proces odnosi na sve, obuhvata sve građane, te je tako veoma važno uključiti sve segmente društva u taj složeni posao. Sem složenosti, jedno od ključnih obeležje procesa približavanja EU, koji nazivamo i procesom evropskih integracija država, jeste i pitanje vlasništva nad njim - uključivanje svih segmenata društva je moguće tek onda kada oni sami shvate da su i vlasnici tog procesa, odnosno, da se vlasništvo nad procesom evropskih integracija mora deliti između javnog i civilnog sektora, te tako animirati i u njega uključiti što veći broj partnera.

Okvir za partnerstvo između javnog i civilnog sektora možemo pronaći u osnovi procesa evropske integracije – u osnovnom ugovornom odnosu za države zapadnog Balkana, Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, u političkim kriterijumima Evropskog partnerstva, principu partnerstva koji je unet i u uredbu o Instrumentu za pretpristupnu pomoć (IPA), Strategijama proširenja koje svake godine sačinjava Evropska komisija, ali i strateškim dokumentima koje država priprema za svoj proces evropske integracije. Pridobijanje podrške javnosti, ali i svih potencijalnih partnera, je svakako izazov sa kojim se suočavala svaka od država koja se kretala ka članstvu u EU, i to njihova iskustva veoma jasno pokazuju. Partneri se mogu, prema svom mestu u procesu integracije podeliti na dve grupe: organizacije civilnog društva s jedne strane, te lokalna samouprava, kojoj je

osnovni zadatak da implementira zakonodavstvu Unije posebno kada je reč o zaštiti okoline, kanalizacije, postrojenjima za preradu otpada. Korist od partnera može biti veoma velika, ali se oni moraju tretirati kao ravnopravni, koji takođe mogu dosta i doprineti uspehu ovog procesa.

Osim ovih, rekli bismo, načelnih stavova, oko kojih se svi možemo složiti ostaje mnogo konkretnije pitanje - šta praktično, zapravo, mogu organizacije građanskog društva da učine kako bi unapredile proces evropske integracije u državama koje žele članstvo u EU? Na ovo pitanje odgovor se može dobiti prateći neka starija iskustva država koje su ovaj put prelazile tokom poslednje decenije XX veka, kao npr. Poljska ili Slovenija, ali i novija iskustva koja su posebno razvijena u Hrvatskoj, kao državi zapadnog Balkana koja je najdalje odmakla u svom procesu evropske integracije. Prvi i osnovni prostor za njihovo delovanje jeste pokretanje i, naravno, učešće u javnom dijalogu o procesu pristupanja države, usmeravajući ga u onom pravcu koji bi obezbedio dobijanje odgovora na ključna pitanja prednosti i mana čitavog procesa, njegovih elemenata i naravno, uslova koje država mora ispuniti kako bi odgovorila na zahteve procesa. Organizacije civilnog društva se moraju uključiti u sprovođenje komunikacije u procesu evropske integracije, kako onog dela koji je usmeren na informisanje domaće javnosti (pa i obuka različite vrste, kao elemenat učenja o procesu), tako i u delu koji je okrenut prema javnom mnjenju država članica EU – Informisanje, odnosno zagovaranje o potrebi da država postane članica Unije koje dolazi od strane organizacija građanskog društva često ima veći pozitivni efekat u javnosti nego kada to čine države. Otvaranjem pregovora o članstvu, organizacije građanskog društva, posebno univerziteti, instituti, sindikati i privredna udruženja (Privredne komore), ali i nevladine organizacije specijalizovane za posebna pitanja, veoma aktivno učestvuju u pregovorima o pristupanju i praćenju napretka u ispunjavanju uslova za članstvo, i predstavljaju značajnu pomoć, podršku ali i kontrolu države i njene admini-

stracije u tom poslu. Sve više, organizacije civilnog društva mogu značajno učestvovati i u unapređenju bolje iskoristivosti različitih fondova EU, bilo da je reč o fondovima pretpristupne pomoći ili, kasnije, o strukturnim fondovima Unije.

Na četiri ključna pitanja ove saradnje moramo obratiti pažnju: prvo se odnosi na određivanje zbog čega se organizacije moraju i mogu uključiti u informisanje i komuniciranje sa širom javnošću u procesu evropske integracije, kako se može ostvariti institucionalizovani dijalog između javnog i civilnog sektora, kako se građansko društvo uključuje u tehničke procese približavanja EU u državi, i na kraju, ali svakako na početku, zašto se zbog svih ovih procesa samo građansko društvo mora organizovati.

Uloga građanskog društva u informisanju i komunikaciji procesa evropske integracije države

Veoma važan elemenat procesa evropske integracije jeste njegova transparentnost, što zahteva značajne promene u komunikaciji između građana i države o njegovom toku. Ta komunikacija mora biti što je moguće više otvorena i iskrena, ali i usmerena na prave probleme, kako se ne bi stvarala iluzija da će za sve ovaj proces donositi podjednake koristi. Tako posmatrana, komunikacija procesa pristupanja države EU zahteva uključivanje i civilnog sektora barem iz dva razloga: državna uprava nije brojčano u stanju da pored svog tehničkog posla samostalno pokrije i proces komunikacije, ali s druge strane, kako pokazuju iskustva drugih država, građani mnogo više veruju nevladinom sektoru. Komunikacija mora obratiti pažnju i na činjenicu da u samoj EU ne postoji značajno raspoloženje za dalje proširenje, ali i da se, posebno u kasnijim njegovim fazama, domaća javnost veoma umori od dugačkog procesa evropske integracije. Poseban problem u tome prave obećanja koja se neprestano ponavljaju, kako od domaće po-

litičke elite, tako i od zvaničnika EU, ali prave pomake građani ne osećaju, što javnost najčešće zamara, iscrpljuje je pričama o EU ali i jednoličnim argumentima. Ovakvo osećanje javnosti se može iskoristiti od strane onih političkih snaga koje ne žele članstvo u EU, koji koriste kao svoje argumente sva ona ne ispunjena obećanja, što dovodi do pojave i jačanja populizma. No, interesantno je primetiti na primeru Poljske da su rezultati upravo onih koji su bili najskeptičniji u vezi sa članstvom u EU, poljoprivrednih proizvođača, nakon ulaska u EU oni se nalaze visoko na listi onih koji su zadovoljni članstvom države u EU. Takva značajna promena stava, može takođe biti korištena kao argument, posebno u državama koje se sada nalaze u procesu integracije, kao osnova za svoje komuniciranje sa javnošću.

Odsustvo građanskog društva u komunikaciji sa javnim mnjenjem o pitanjima evropske integracije, zapravo ostavlja prostor za monolog političke elite sa građanima, a otvara i dodatno pitanje nosioca ekspertize u komunikaciji (odnosno, onoga kome se veruje) – da li su to domaći ili strani eksperti, univerzitet ili civilno društvo, ili samo politička elita. Nesumljivo da je u informisanju i komunikaciji o procesu evropske integracije veoma velika uloga medija, ali se i iz iskustva drugih država može videti da i oni moraju proći proces učenja i sazrevanja, jer su u velikoj meri opterećeni svojom uređivačkom politikom koja je određena vlasničkom strukturom. Poseban problem je što je više nego primetno da se o procesu evropske integracije izveštava samo onda kada ima negativnih vesti («loša vest prodaje novine»), a ne aktivne i istraživačke uloge objašnjavanja suštine, uslova, koraka u procesu evropske integracije. I dok se neka objašnjenja razloga takvog učešća medija u komuniciranju o procesu evropske integracije mogu naći u generalnoj situaciji u kojoj se mediji nalaze, posebno zbog ekonomske i egzistencijalne situacije samih novinara, zapravo je odgovor u ne postojanju želje ili interesa da se posveti pažnja procesu učenja o samom procesu koji je sam po sebi veoma složen. Najčešće novinari imaju stav da

nema potrebe za daljim učenjem, pa je zato veoma teško podstaći ih da o temi evropskih integracija uopšte pišu – to se može učiniti i tako što će sami građani tražiti što više informacija o procesu evropske integracije (kao npr. u Hrvatskoj gde je upravo proces integracije ove države peta tema od interesa za građane).

Komunikacija procesa evropskih integracija ne podrazumeva samo prenošenje evropskih ideja javnom mnjenju, već treba i da pomogne razumevanju načina na koji Unija funkcioniše, kako bi i javnost i država bili spremni za članstvo. Svi partneri u ovoj komunikaciji moraju biti njeni multiplikatori i katalizatori, a oni su zaduženi i da prenose poruke i partnerima u EU, što je veoma važan zadatak. Primer Hrvatske je pokazao korist od sufinansiranja projekata informisanja javnosti koje sprovode organizacije civilnog društva, izabrane na javnom konkursu za finansijska sredstava od institucija države. No državni organi i sami moraju aktivno da učestvuju u inicijativama koje sprovode nevladine organizacije – njihovo učešće na konferencijama, seminarima i obukama i razgovor sa javnošću nema funkciju samo prikazivanja već i objašnjavanja pravaca u datim pitanjima. Ima nekoliko veoma interesantnih primera ovog zajedničkog rada javnog i civilnog sektora po pitanjima komunikacije. Na primer, inicijativa u vidu nacionalnog foruma za pristupanje EU u Hrvatskoj, koji je zapravo javna debata u koju su se uključili predstavnici državne uprave, akademske zajednice i nevladinog sektora o određenoj složenoj temi (zaštita okoline, nacionalni suverenitet, energetika, i sl.). Državne uprave (posebno ministarstva spoljnih poslova) su veoma često inicijatori uspostavljanja stalnih kontakata između domaćeg civilnog društva i institucija EU. Takav je slučaj sa stvaranjem zajedničkog odbora Ekonomsko socijalnog saveta EU i građanskog društva iz Hrvatske – osnovni cilj ove saradnje je pokušaj da se nevladin sektor pre nego što država postane članica Unije uključi u proces odlučivanja i kreiranju politika u EU.

Institucionalizacija i unapređenje razvoja civilnog društva

Da bi, međutim, građansko društvo zaista i imalo priliku da se u sve ove procese uključi i svoju ulogu, ali i odgovornost, preuzme, neophodno je uspostaviti neki vid trajnog dijaloga između javnog i civilnog sektora, zapravo neku vrstu institucionalizacije za stvaranje okvira za unapređenje položaja civilnog društva. Hrvatsko iskustvo institucionalnog okvira za dijalog civilnog društva i vlade pokazuje da se pravna osnova za uspostavljanje ovog odnosa zasniva na različitim dokumentima i propisima - kako međunarodnim (Paktu o političkim i građanskim pravima, Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima i sl.) tako i nacionalnim (Ustavu i nosećim zakonima o udruženjima građana i o fondacijama, ali i onim propisima koji se delimično odnose na ovu materiju, kao što je Zakon o radu, o sportu i dr.). Na osnovu ovih osnovnih dokumenata stvoren je okvir za institucionalizaciju odnosa vlade i civilnog sektora, koji se u ranoj fazi (sredina 90ih godina) zasnivao na Predlogu programa saradnje između države i nevladinog sektora, a zatim na:

- ***Nacionalna strategija za stvaranje podsticajnog okruženja za razvoj civilnog društva*** i ***Operativni plan*** za njeno sprovođenje (ovaj program sadrži operacionalizaciju ciljeva sa merama, odgovornim licima i rokovima za sprovođenje Strategije). Ona daje osnovne smernice koje treba du budu postignute do 2011. godine kako bi se unapredio postojeći i stvorio novi pravni, finansijski i institucionalni sistem pomoći razvoju civilnog društva, kako bi organizacije aktivno i ravnopravno zajedno sa drugim sektorima delovale u interesu opšteg dobra. Strategija, kao što je slučaj i u Makedoniji, predstavlja i značajan mehanizam za kontinuirani dijalog – prostor za javne rasprave, davanje mišljenja organizacija građanskog društva u odnosu na pitanja od opšteg značaja i slično.

- ***Savet za razvoj civilnog društva*** može postojati kao savetodavno i stručno telo vlade i njegov cilj je unapređenje primene i efikasnosti usvojenog programa saradnje ili strategije razvoja civilnog društva. Savet takođe radi i na unapređenju i razvoju socijalnog kapitala i partnerskih odnosa i međusektorske saradnje javnog i civilnog sektora. Savet za razvoj civilnog društva u slučaju Hrvatske ima interesantan sastav, jer ga čini više članova iz organizacija civilnog društva nego iz javne uprave.
- Veoma značajan dokument je i ***Kodeks pozitivne prakse, standarda i merila za ostvarivanje finansijske pomoći programima i projektima udruženja građana*** koji sadrži osnovne standarde i načela postupanja organa i tela državne uprave u postupku odobravanja finansijske pomoći za programe organizacija građanskog društva i projekte iz sredstava državnog budžeta, koji su od interesa za javno dobro. Ova institucionalizacija pristupa finansiranju udruženja građana od strane države pomaže kapacitete onih organizacija koje se baziraju na znanju, umrežavanju, partnerstvu i drugim pozitivnim vrednostima, čime se izbegava haotičnost i ne postojanje jasnih kriterijuma. Iskustva Hrvatske pokazuju da se postojanje Kodeksa dobro odrazilo i na niže nivoe vlasti, pa su njegovi elementi preneti i prilagođeni i uslovima koji postoje u lokalnim samoupravama ili regionalnim strukturama.
- ***Kancelarija za udruženja građana***, koja je u Hrvatskoj formirana vladinom uredbom ima svoj osnovni zadatak u promovisanju i stvaranju uslova za partnerske odnose između građanskog društva i vlade. Njen cilj je i unapređenje međusektorske saradnje i predlaganje novih zakonskih okvira, poboljšanje izrade programa i novih standarda u svrhu poboljšanja odnosa javnog i civilnog sektora. Ovo je, zapravo, centralno telo susreta ova dva sektora i mesto iz koga potiču ideje daljeg unapređenja aktivnosti.

- ***Nacionalna fondacija*** je javni fond koji država osniva zakonom, koji sredstva dobija iz nacionalnog budžeta sa ciljem da pruža finansijsku pomoć onim programima koj unapređuju održivost neprofitnog sektora, ali i partnerstvo, međusektorsku saradnju, povećanje uticaja civilnog sektora u donošenju javnih politika, građanske inicijative i unapređuju demokratičnost i rad institucija demokratskog društva.

Iskustva država, posebno Hrvatske, koja poseduje ovu celokupnu i razgranatu mrežu pokazuju da postojanjem svih ovih tela biva sve vidljiviji i prisutniji stav nevladinog sektora u pitanjima od opšteg značaja. Ono što je nedvosmisleno rezultat ove institucionalizacije jeste veća mogućnost za građansko društvo da ima pristup informacijama, što svakako uvećava i njihovu sposobnost uticaja na kretanje procesa evropske integracije države.

Učešće civilnog društva u procesu pregovora države za članstvo u EU i drugim tehničkim procesima

Do sada je u Srbiji bilo primetno da je mnogo lakše uključiti predstavnike civilnog društva u stvaranje političkog konsenzusa, ili raspravu o njemu, pa i komunikaciju o ovom procesu, nego u odvijanje tehničkog procesa sprovođenja procesa evropskih integracija. Međutim, sa otvaranjem pregovora za članstvo takva situacija svakako ne sme ostati pravilo, te se i u ovaj segment sve više moraju uključiti organizacije građanskog društva.

Logiku uključivanja građanskog društva u proces pregovora za članstvo u EU u Sloveniji je pronađena u argumentima da s jedne strane ove organizacije treba da podsećaju vladu na obaveze i da zagovaraju određena pitanja (*advocacy*). No, s druge strane građansko društvo je i podrška državi u pribavljanju saglasnosti građana za članstvo (*public avernance*), te je tako jedan od glavnih učesnika u procesu objašnjavanja i razumevanja

postignutih dogovora tokom pregovora o članstvu. No, ne samo onaj deo stručne javnosti koji je organizovan u organizacije građanskog društva, već i pojedinačni eksperti mogu biti pozvani da u procesu pregovora učestvuju: u Sloveniji je to učinjeno na osnovu javnog poziva.

Zbog toga veoma često države (o čemu govori i iskustvo Hrvatske) postavljaju široku strukturu za pregovore sa EU, jer u pregovaračke grupe (koje prave platformu za vođenje pregovora i u njima direktno učestvuju) uključuju i nevladin sektor, strukovne organizacije, privredne komore, udruženje poslodavaca (u svih 35 radnih grupa za pregovore u Hrvatskoj je uključeno oko 2000 ljudi). Iskustvo Poljske je šire i od toga, jer su svi ovi partneri bili u pregovore uključeni od procesa ispitivanja zakonodavstva (*skreening process*), ali i u dogovorima kako zakonodavstvo Unije primeniti u specifičnim oblastima, kojim brzinom i tempom bi to unošenje evropskih standarda u domaće pravo trebalo da teče, koje organizacije dodatno treba uključiti, i sl. Tako su zapravo nastale partnerske grupe, koje su činili predstavnici resornih ministarstava i specijalizovane organizacije civilnog društva koje se posvećuju rešavanju posebnih problema; ove partnerske grupe su se kasnije postepeno uključile i u rad pregovaračkog tima.

Poljska iskustva govore i da može biti od velike koristi kada glavni pregovarač formira posebne veze u okviru svog tima, koje su zadužene za komunikaciju sa javnim mnjenjem i civilnim društvom. Takođe se kao dobro pokazao i model „trojnih stolova“ koji su činili glavni pregovarač, nevladine organizacije i svi drugi partneri koji mogu biti zainteresovani za određena posebno važna ili osetljiva pitanja. Oni su zapravo predstavljali forume u kojima su zajednički rešavana opštija pitanja, ali i kao instrument da se objektivne informacije prenesu javnosti. Hrvatsko iskustvo, s druge strane pokazuje da je veoma dobro za opšte razumevanje ali i kontrolu čitavog toga pregovora imati i telo u parlamentu koje će značajno biti uključeno u sam tok pregovora o članstvu. Reč je o Nacionalnom odboru za praćenje prego-

vora, koji ima savetodavnu ulogu, ali koji ima i ovlašćenja da pregleda svaku pregovaračku poziciju, pa čak i da je odbije, jer se odluke u ovom organu donose konsenzusom. Ovaj Odbor u hrvatskom Saboru čine predstavnici Sabora, Privredne komore, poslodavaca, kabineta predsednika, sindikata, akademske zajednice, a predsedavajući je uvek poslanik opozicione stranke, te je time i veći značaj odluka koje može donositi i značaj konsenzusa koji se njegovim postojanje kreira.

Uključivanje organizacija civilnog društva u tehničke procese ima svoj domet i u korišćenju sredstava fondova EU koji su državi na raspolaganju, posebno uzimajući u obzir značajnu činjenicu da IPA po prvi put uvodi princip partnerstva kao osnovu za uključivanje građanskog društva u programiranje, implementaciju, nadzor i proces evaluacije pomoći koja dolazi od EU, kako na nacionalnom tako i na regionalnom nivou. No, traženi princip partnerstva nije bio dovoljan da bi civilni sektor u državama zapadnog Balkana, pa ni Srbiji, bio i dovoljno uključen u programiranje IPA. Dodatni, a značajan problem predstavlja i sufinansiranje odnosno finansijska participacija u projektima koji iz IPA finansirani, za šta organizacije najčešće nemaju dovoljno sredstava. Zapravo, završni period u trajanju projekta organizacija sama mora, te tako finansirati završne radnje oko projekta, što teško mogu izdržati i velike nevladine organizacije, a posebno ne male, lokalne organizacije civilnog društva. Zbog toga bi država mogla pomoći fondovima kojima bi se taj period mogao prevazići, koji bi bila obezbeđena iz sredstava nacionalnog budžeta. Primer Hrvatske pokazuje da se takvi fondovi mogu krirati kao garancijski fondovi pre svega regionalnih razvojnih agencija, koji se pored svog osnovnog posla mogu koristi i za ove namene pomoći kao podrške organizacijama civilnog društva.

Samoorganizovanje civilnog društva

No, svi ovi zahtevi za dobrom saradnjom civilnog i javnog sektora se ne mogu ostvariti dok same organizacije civilnog društva ne budu bolje koordinisane, organizovane i dok ne budu same sebe osnažile. To im, s druge strane, daje i snagu i značaj koju ni jedna država ni vlada ne može ignorisati. Upravo ta neorganizovanost, rascepkanost interesa, međusobna nekoordiniranost organizacija civilnog duštva predstavlja njihovu značajnu manjkavost, a time i problem kada one same žele pokrenuti neke ujednačene zahteve. Jedan glas nevladinih organizacija ne znači apsolutnu unisonost u pojedinačnim stavovima, već označava potrebu da zajednički budu uključeni u proces evropskih integracija. Takođe, za organizacije civilnog društva značajan problem predstavlja i nedovoljna informisanost i potreba ozbiljnog rada na sopstvenim kapacitetima.

Način organizovanja može biti i model neformalne građanske platforme, koja postoji u Makedoniji, koja okuplja 29 organizacija civilnog društva i koja im pomaže da stvore osnovne kapacitete, kroz istraživanje, postavljanje baza podataka i publikacija, i koja predstavlja prostor za razmenu gledišta i zajedničkih akitivnosti (obuka, javne debate, unapređenje i razmena kapaciteta, ali i kroz organizovanje sajmova, foruma). Ovo je neformalna mreža koja nudi prostor da se oforme zajedniči stavovi o različitim pitanjima, pa i oko programiranja sredstava koja dolaze iz IPA.

Neophodna organizacija se, osim na centralnom, mora postići i na regionalnom i lokalnom nivou, zapravo, posebno na tim nivoima. Osnovni zahtev, dobijanja ravnopravnog partnerskog statusa je na ovim nivoima mnogo složeniji, pošto su sve organizacije ovoga civilnog društva na lokalnom nivou suviše male te organi vlasti ne mogu saslušati njihove pojedinačne zahteve. Iskustva Hrvatske pokazuju i da je zato neophodno raditi sa lokalnim samoupravama i regionalnim vlastima jer razvoj kreće upravo sa tog

nivoa, tako što su zaključili povelje o saradnji, koja pomažu jačanju svesti o tome da javni i civilni sektor nisu konkurencija. Na osnovu ovih povelja, regionalne i lokalne vlasti sa organizacijama građanskog društva na svojim teritorijama, a kroz organizovanje seminara, razgovora, ali i kreiranja različitih strategija (razvoja, zaštite životne sredine) stvaraju građanski, nacionalni konsenzus neophodan procesu evropskih integracija države. Kao što smo rekli, i na ovom nivou je uputno doneti model transparentne dodele sredstava, ali i fonda koja bi finansijski pomogao razvoju civilnog društva na lokalnom i regionalnom nivou, i koji bi bili centri podrške (decentralizacija nacionalne fondacije).

Građansko društvo i njegove organizacije često nisu ni svesni resursa kojima raspolažu, ali isto tako, vrlo često među njima ne postoji niti spremnost da preuzimaju odgovornost, pošto ni same nisu dovoljno osnažene, niti pak povezane. No, iskustva drugih u procesu evropske integracije pokazuju da građansko društvo ne samo što ne sme od te odgovornosti bežati, već naprotiv mora veoma aktivno tražiti da i oni dele odgovornost za ovaj ovaj opšti proces reformi u društvu, jer to, s druge strane, podrazumeva da su i sami u njega uključeni.

****

Ne treba, naravno zaboraviti, da je i Evropska unija partner u ovom odnosu – ona od civilnog društva očekuje da u sopstvenoj državi doprinosi procesima njene demokratizacije, da promoviše evropske vrednosti, da unapređuju kontakte među ljudima. Zato su iskustva pokazala da Unija ne može u odnosu između javnog i civilnog sektora ostati potpuno po strani, već da mora pokazati i spremnost i mogućnost da pruži veću političku važnost organizacijama civilnog društva. Takva podrška EU daje građanskom društvu više manevarskog prostora, odnosno Unija može da ukaže na konkretne načine kako da se građansko društvo uključi u proces odlučiva-

nja o javnim politikama u državi koja se kreće ka članstvu. Njena uloga u tome nije samo da pomaže jačanje građanskog društva finansijski. Zapravo, Evropska unija, kako govore iskustva mnogih zemlja, nije tek zamena za donatore, ona je partner građanskog društva u procesu evropske integracije države.

PREPORUKE

Pristupanje države Evropskoj uniji, proces velikih reformi u društvu i državi, ključni instrument kojim se ostvaruje prelazak iz jednog pravnog, ekonomskog i političkog sistema u drugi, mora pored državnih organa uključiti sve građane i sve segmente društva. Međutim, uključivanje svih je moguće tek onda kada oni sami shvate da su i vlasnici tog procesa, odn. da se vlasništvo nad procesom evropskih integracija mora deliti između javnog i civilnog sektora, tako što u njega uključe što veći broj partnera – pored građanskog društva, partneri države su i lokalna samouprava, kojoj je osnovni zadatak da implementira zakonodavstvo Unije. Iskustva drugih u procesu evropske integracije pokazuju da građansko društvo ne samo što ne sme od te odgovornosti bežati, već ono naprotiv mora veoma aktivno tražiti da deli odgovornost za ovaj ovaj opšti proces reformi u društvu, jer to, s druge strane, podrazumeva i da je samo u njega uključeno. Naravno, značajnu ulogu i svakako partnerstvo u ovom procesu i država i građansko društvo mora ostvariti sa EU, njenim telima i njenim državama članicama.

OPŠTE PREPORUKE ZA SVE UČESNIKE U PROCESU EVROPSKE INTEGRACIJE

Jedna od najočigledinijih tačaka susreta vladinog i nevladinog sektora, kao i EU, u procesu evropske integracije jeste učešće u informisanju i komunikaciji procesa evropske integracije države, koja mora biti što je moguće više otvorena i iskrena, ali i usmerena na prave probleme, kako se ne bi stvarala iluzija da će za sve ovaj proces donositi podjednake koristi. Uključivanje civilnog sektora je neophodno zbog kapaciteta državne uprave kao i zbog većeg poverenja građana u organizacije civilnog društva. S druge strane, u komunikaciji procesa evropske integracije podjednako mora biti uključena i EU, jer je neophodno krenuti od činjenice da u samoj Uniji ne postoji značajno raspoloženje za dalje proširenje, ali i da se, posebno u njegovim kasnijim fazama, domaća javnost veoma zamori od njegove dužine. Poseban problem jesu obećanja domaćih i evropskih zvaničnika, posebno jer prave pomake građani ne osećaju, što ih zamara, iscrpljuju priče o EU, kao i jednolični argumenti. Ovakvo stanje mogu iskoristiti političke snage koje ne žele članstvo u EU, što dovodi do pojave i jačanja populizma. Ukoliko građansko društvo nije prisutno u ovoj komunikaciji, ostavljen je prostor za monolog političke elite sa građanima.

Nesumnjivo da je u informisanju i komunikaciji o procesu evropske integracije nemerljivo velika uloga medija, ali i oni sami moraju proći proces učenja i sazrevanja, jer su u velikoj meri opterećeni svojom uređivačkom politikom i vlasničkom strukturom. Iskustva pokazuju da se o procesu evropske integracije izveštava samo onda kada ima negativnih vesti («loša vest prodaje novine»), a da nema aktivne i istraživačke uloge objašnjavanja suštine, uslova, koraka u procesu evropske integracije.

S druge strane, i država kao i Evropska unija uvek ima koristi od sufinansiranja projekata informisanja javnosti koje transparentno sprovode organizacije civilnog društva. Takođe, državni organi i predstavnici EU trebali bi aktivno da učestvuju u inicijativama koje sprovode nevladine organizacije – učešće na konferencijama, seminarima i obukama i razgovor sa javnošću imaju funkciju objašnjavanja pravaca u datim pitanjima.

PREPORUKE ZA DRŽAVU

Zarad ostvarivanja uloge građanskog društva u procesu evropske integracije države, neophodno je uspostaviti neki vid trajnog dijaloga između javnog i civilnog sektora, neku vrstu institucionalizacije i stvaranja okvira preko koga država pruža pomoć za unapređenje položaja organizacija civilnog društva. Na taj način, njihov stav biva uočljiviji i prisutniji, povećava mu se mogućnost pristupa informacijama, čime jača i njegova sposobnost uticaja na odvijanje procesa evropske integracije države.

Iskustva država u procesu evropske integracije pokazuju da okvir za takvu institucionalizaciju odnosa počiva na sledećim elementima:

- Strateški dokument i program njegovog sprovođenja koji daje osnovne smernice za unapređenje ili izgradnju pravnog, finansijskog i institucionalnog sistema pomoći razvoja civilnog društva. On je i značajan mehanizam za kontinuirani dijalog – prostor za javne rasprave, davanje mišljenja organizacija građanskog društva u odnosu na pitanja od opšteg značaja i slično. Program sporovođenja sadrži operacionalizaciju strateških ciljeva sa merama, odgovornim licima i rokovima za njihovu implementaciju.
- Centralno savetodavno telo je stručno telo koga čine predstavnici vlade i nevladinog sektora, s ciljem da unapredi primenu i efikasnost usvojenog programa saradnje ili strategije razvoja civilnog društva. Ovo telo takođe radi i na unapređenju i razvoju socijalnog kapitala i partnerskih odnosa i međusektorske saradnje javnog i civilnog sektora.
- Pravilnik ili uputstva dobre prakse za raspodelu finansijske pomoći za programe organizacija građanskog društva i projekte iz sredstava državnog budžeta. Postojanje ovako jasnih pravila finansiranja do-

bro je preneti i prilagoditi uslovima koji postoje u lokalnim samoupravama ili regionalnim strukturama.

- Vladino telo za unapređenje položaja udruženja građana, koje se obrazuje vladinom uredbom ima svoj osnovni zadatak u promovisanju i stvaranju uslova za partnerske odnose između građanskog društva i vlade. Njen cilj je i unapređenje međusektorske saradnje i predlaganje novih zakonskih okvira, poboljšanje izrade programa i novih standarda u svrhu poboljšanja odnosa javnog i civilnog sektora. Ovo je, zapravo, centralno telo susreta ova dva sektora i mesto iz koga potiču ideje daljeg unapređenja aktivnosti.
- Javni fond koji država osniva zakonom, finansira se iz nacionalnog budžeta sa ciljem da pruža finansijsku pomoć onim programima koji unapređuju održivost neprofitnog sektora, ali i partnerstvo, međusektorsku saradnju, povećanja uticaja civilnog sektora u donošenju javnih politika, građanske inicijative i unapređuju demokratičnost i rad institucija demokratskog društva.

Posebno je zanimljivo i složeno učešće civilnog društva u procesu pregovora države za članstvo u EU i drugim tehničkim procesima, što se objašnjava time da ove organizacije treba i da zagovaraju određena pitanja, ali da pruže podršku državi u pribavljanju saglasnosti građana za članstvo. Zato države u pregovaračke grupe, koje prave platformu za vođenje pregovora i u njima direktno učestvuju, uključuju i nevladin sektor, strukovne organizacije, privredne komore, udruženje poslodavaca, i to već od samog početka procesa i ispitivanja zakonodavstva (*skreening process*). Kroz dogovore kako zakonodavstvo Unije primeniti u specifičnim oblastima, kojim brzinom i tempom bi to unošenje evropskih standarda u domaće pravo trebalo da teče, koje organizacije dodatno treba uključiti, i slično, nastaju partnerske grupe, sastavljene od predstavnika resornih ministarstava i specijalizovanih organizacija civilnog društva koje se posvećuju rešavanju posebnih problema.

Dobra su iskustva tokom procesa pregovaranja za članstvo i sa modelom „trojnih stolova“ koji su činili glavni pregovarač, nevladine organizacije i svi drugi partneri koji mogu biti zainteresovani za određena posebno važna ili osetljiva pitanja – to su forumi u kojima su zajednički rešavana opštija pitanja, ali i kao instrument da se objektivne informacije prenesu javnosti. S druge strane pokazuje se da je veoma dobro za kontrolu čitavog toka pregovora imati i telo u parlamentu koje će značajno biti uključeno u sam tog pregovora o članstvu; ovo telo (nacionalni savet, konvent) ima savetodavnu ulogu, ali i ovlašćenja da pregleda svaku pregovaračku poziciju, pa čak i da je odbije, jer se odluke u ovom organu donose konsenzusom. Telo, komitet, ili savet, je sastavljeno od predstavnika parlamenta, udruženja poslodavaca i radnika, akademske zajednice, a predsedavajući je uvek poslanik opozicione stranke, te je time i veći značaj odluka koje može donositi i značaj konsenzusa koji se njegovim postojanje kreira.

Uključivanje organizacija civilnog društva u tehničke procese ima svoj domet i u korišćenju sredstava fondova EU koji su državi na raspolaganju, posebno uzimajući u obzir značajnu činjenicu da Instrument za predpristupnu pomoć (IPA) po prvi put uvodi princip partnerstva kao osnovu za uključivanje građanskog društva u programiranje, implementaciju, nadzor i proces evaluacije pomoći koja dolazi od EU, kako na nacionalnom tako i na regionalnom nivou. Značajan problem predstavlja i sufinansiranje odnosno finansijska participacija u projektima koji su finansirani iz IPA, za šta organizacije najčešće nemaju dovoljno sredstava, a završni period u trajanju projekta organizacija sama mora finansirati. U takvim uslovima država može da pomogne fondovima iz budžeta kako bi se taj period mogao prevazići.

PREPORUKE ZA GRAĐANSKO DRUŠTVO

Svi ovi zahtevi za dobrom saradnjom civilnog i javnog sektora se ne mogu ostvariti dok organizacije civilnog društva među sobom ne budu bolje koordinisane, organizovane i dok ne budu same sebe osnažile. Upravo ta neorganizovanost, rascepkanost interesa, međusobna nekoordiniranost organizacija civilnog duštva predstavlja njihovu značajnu manjkavost, a time umanjuju i svoje potencijale kada one same žele pokrenuti neke ujednačene zahteve.

Način njihovog organizovanja na centralnom nivou može biti model neformalne građanske platforme, koja okupljenim organizacijama pomaže da stvore i razviju osnovne kapacitete, kroz istraživanje, postavljanje baza podataka i publikacija, i koja je prostor za razmenu gledišta i zajedničkih akitivnosti (obuka, javne debate, unapređenje i razmena kapaciteta, ali i kroz organizovanje sajmova, foruma).

Samoorganizovanje je neophodno postići i na regionalnom i lokalnom nivou, jer je sticanje ravnopravnog partnerskog statusa na ovim nivoima mnogo složenije, pošto su sve organizacije civilnog društva na lokalnom nivou suviše male da bi isporučivale pojedinačne zahteve. Iskustva pokazuju da model organizovanja može biti zaključivanje povelja o saradnji lokalnih i regionalnih vlasti sa organizacijama civilnog društva, koje kroz organizovanje seminara, razgovora, ali i kreiranja različitih strategija (razvoja, zaštite životne sredine) stvaraju građanski, nacionalni konsenzus neophodan procesu evropskih integracija države i pomažu jačanju svesti o tome da javni i civilni sektor nisu konkurencija. Ostvarivanje ovog modela saradnje na lokalnom i regionalnom nivou zahteva i formiranje fonda koja bi finansijski pomogao razvoju civilnog društva, što može biti postignuto kroz decentralizaciju nacionalnog javnog fonda za pomoć i podršku razvoju građanskog društva.

PREPORUKE ZA EVROPSKU UNIJU

Kako je Evropska unija značajan partner u procesu evropske integracije države, i ona mora pokazati i spremnost i mogućnost da pruži veću političku važnost civilnom društvu. Takva podrška EU, njenih organa ali i država članica, daje građanskom društvu više manevarskog prostora za učešće i razvoj svoje uloge. Unija može da ukaže na konkretne načine kako da se građansko društvo uključi u proces odlučivanja o javnim politika u državi koja se kreće ka članstvu, s obzirom na stečena iskustva i razvoj integracionih procesa unutar nje same. Evropska unija nije tek zamena za donatore, ona je partner građanskog društva u procesu evropske integracije države.

Veoma često je glavni instrument trajnog komuniciranja građanskog društva i Evropske unije struktuirani dijalog sa Ekonomskim i socijalnim savetom EU. Primetno je iz iskustava drugih da je upravo administracija države inicijator uspostavljanja trajnih kontakata između domaćeg civilnog društva i institucija EU. Najčešća veza građanskom društvu sa EU jeste Ekonomski i socijalni savet, kao organ koji je nadležan da se u Uniji bavi ovim pitanjima. Saradnja građanskog društva se može ostvariti kroz uspostavljanje stalnih odbora Ecosoc-a i organizacija građanskom društva jedne države. Takođe, Evropska komisija mora imati potrebu za trajnim i struktuiranim dijalogom sa civilnim društvom, prevashodno zbog prikupljanja nepristrasnih ocena o napretku države u procesu evropske integracije, koji su neophodni zbog davanja godišnjih ocena o tempu integracije države.

Izdavač:
Građanske inicijative, Beograd

Za izdavača:
Miljenko Dereta

Lektura:
Katarina Krajnović

Korice:
Ivan Valenčak

Priprema i štampa:
Yu TOP agencija, Novi Sad

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

061.2(082)

IZGRADNJA partnerstva između NVO i javne administracije u procesu Evropskih integracija / CIDEC - Dijalog građana i građanki za evropski konsenzus. Beograd : Građanske inicijative, 2009 (Novi Sad : Yu top agencija). - 156 str. : ilustr.; 20 cm

Tiraž 500.

ISBN 978-86-7408-026-9

---

a) Nevlasine organizacije - Zbornici

COBISS.SR-ID 240356615